Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Совет Министрнүүдэй Совет орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 176 (14287) | 1976 оной июлиин 27, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ НЭРЭ ХҮНДЭ

Түрэл коллективэйнгээ ажалай үрэ дүнгүүдээр хүдэлмэришэн бүхэн омогорхохо еһоороо омогорходог гээшэ. Тиимэ байха еһотойшье. Юуб гэхэдэ, коллективэй туйлаһан үрэ дүнгүүдтэ хүдэлмэришэн бүхэн хубитаяа оруулаһан байна бшуу. Өөрынгөө омогорхолдо хүн бүхэн өндоо ондоогоор хандадаг байна. «Бүтээсэтэйгээр хүдэлөөбди, дүнгүүднай һайн байба» гээд нэгэн сэхэ руунь хэлэхэ. Бригадын гэшүүдэй хүсөөр бодхоогдоһон гэрэй хажуугаар гаража ябаад, «Манай гэр» гээд барилгашан баясаха, элбэг мяха, ехэ һү, олон түл абаһандаа малшан омогорхохо.

Совет ороной ажалшадта — социалис Эхэ ороной еһоной зээдтэ омогорхохо, баясаха юумэн олон байдаг. КПСС-эй, Советскэ правительствын дотоодын ба гадаадын политикые бодото дээрэнь бэелүүлхэ үедэ туйлагдаһан амжалта бүхэндэ бидэнэй оруулһан хубита бии гэжэ мэдэрхэдээ, хүдэлмэришэн бүхэн, хүдөөгэй малшан болон таряашан бүхэн омогорхохо, баясаха эрхэтэй бшуу.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада манай олонационально Эхэ ороной экономико болон соёл культурые саашань хүгжөөхэ талаар асари ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Манай республикыншье промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта ехэ хубилалтанууд болоо һэн. КПСС-эй XXV съезд дээрэ баталагдаһан СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд дотор үшөө ехэ зорилгонууд хараалагданхай. Республика дотурнай Байгал Амарай түмэр зам, Гусиноозерскын ГРЭС, Забайкалиин апатидай ба Озерныи горнорудна комбинадууд, бусад предприятинууд, адууһа малай олон томо комплекснууд баригдажа байна. Эдэ бүгэдэ хадаа хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ баяр, омогорхол түрүүлнэ ха юм.

«Совет хүн бүхэн — хүдэлмэришэн гү, али хүдөөгэй таряашан, арадай интеллигенциин түлөөлэгшэ өөрынгөө, өөрын предприятинигаа зорилгые бүхы обществын гол зорилгонуудтай таһаршагүй холбоотойгоор харадаг байна, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлэһэн байна. — Бүхы орон дотор боложо байһан юумэндэ харюусалгатайгаар, эзэн еһоор хандалга хадаа совет хүнэй эгээл һайн һайхан заншал, еһо гурим, социализмын асари ехэ туйлалтануудай нэгэн болоно».

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлые совет хүнүүд, өөрөө эзэн еһоор, харюусалга ехэтэйгээр эхилээ. КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн ажалшадай эдэбхи, шэнэ үүсхэлнүүдые түрүүлнэ. Предприяти, ажахы бүхэндэ үйлэдбэриин мастернууд олошорно. Тэдэнэр ажалдаа голодоһо гаргангүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод шэнэ дурадхалнуудые оруулна. Хүдэлмэришэд, колхозигууд бэе бэедээ нүхэр еһоор туһална. Эдэ бүгэдэ хадаа хүн бүхэнэй омогорхол түрүүлнэ.

Хүн бүхэнэй омогорхол хадаа тэрэнэй оюун бодолые улам гүнзэгырүүлнэ, нэрэ хүндыень үргэнэ. Тиигэхэ зуураа бүри харюусалгатай болгоно. Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой Борис Захарович Поздеев республика дотороо мэдээжэ болоһоор үнинэй. Суута хүдэлмэришэн энэ заводто хэдэн арбаад жэл таһалгаряагүй хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян мэргэжэлтэ болоо. һара, квартал, жэл бүри үйлэдбэриин эрхим үрэ дүнгүүдые туйлана. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түрүүшын хахадта мүн лэ эрхимээр хүдэлжэ гараа. Дүй дүршэлдөө олон тоото залуу хүбүүд, басагадые һургаа. Тиимэл хадань Улаан-Удэ хотын хүндэтэ эрхэтэнэй нэрэ соло Борис Захаровичта олгогдоһон байгаа ха юм.

Захааминай аймагай Далахайн совхоздо Жүгдэр Ундеевич Цыденов дүшөөд жэлдэ малшанаар хүдэлнэ. Тэрэнэй ударидадаг гүүртын коллектив һүүлэй 10 гаран жэл соо 100 үнеэн бүриһөө 94—96 тугал абажа, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Тугал бүхэнэй шэгнүүрые түхэреэн жэл соо үдэртөө дунда зэргээр 760—780 граммаар нэмээдэг юм. Жүгдэр Ундеевич Ленинэй орденоор шагнагдаа, «Юһэдэхи табан жэлэй ударник», «Социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн тэмдэгүүдтэ хүртөө, сомоной Советэй депутадаар гурбадахяа һунгагдаа. Сугтаа хүдэлдэг нүхэрынь — Ханда Норжитовна Мархаева «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагданхай. Нүхэр Цыденов Цыренжаб Ангаргэ, Ольга бэриез малшанай ажалай нюусада һургаа. Тус гүүртын коллективэй ажалай эрхим дүнгүүдээр түрэл нютагайнь, аймагайнь хүн зон омогорходог болонхой.

«Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй редакцинууд республикын түрүү механизаторнуудые һаяхан уулзажа һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ороной суута механизаторнуудта эльгээһэн бэшэгтэй танилсажа, арбадахи табан жэлэй түрүүшын ургаса хуряалгые богони болзортo, эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө тэмсэжэ байһанаа мэдүүлээд, Буряад ороной мэдээжэ механизаторнууд урид абаһан уялгануудтаа хубилалтануудые оруулһан байна. Уулзалгада хабаадаһан механизатор бүхэн залуу 2—3 хүниие шефтээ абажа, мэргэжэлдээ һургаха гэжэ шиидэбэ. Түрүү механизаторнуудай шэнэ үүсхэлэй үргэнөөр дэмжэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Мүнөө үеын хүдэлмэришэн, колхозник ганса өөрынгөө бэшэ, мүн сугтаа ажалладаг нүхэрэйнгөө, коллективэйнгээ туйлаһан амжалтануудаар омогорходог, баясадаг. Тэдэнэй дунда хүдэлмэридөө эдэбхи үүсхэлтэйгөөр хандажа, үйлэдбэриин эрхим дүнгүүдые туйладаг коммунистнууд, ажалай ветеранууд олон. Имагтал тэдэнэй ажалай нюусатай залуу үетэниие һайнаар танилсуулжа, түрэл партидаа, Советскэ правительстводаа дуратайгаар, ажалша бэрхээр хүмүүжүүлхэ хэрэг предприяти, колхоз, совхоз бүхэнэй партийна организацинуудай шухала зорилгонуудай нэгэн мүн. Энэ шухала хэрэгтэ ажалшадай коллективүүд хубитаяа оруулалсаха уялгатай.

Хүдэлмэришэнэй нэрэ хүндэ... Тэрэнэй удха шанарые юугээр сэгнэлтэйб? Нэн түрүүн хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалдаа ямараар хандадагһаа, тэрэнэй эдэбхи үүсхэлһээ, туйлаһан амжалтаһаа дулдыдаха зэргэтэй. Ажалай ветерануудай, түрүү хүдэлмэришэнэй, колхозигой нэрэ хүндые бүри дээшэнь үргэжэ, тэдэнэй дүй дүршэлые, эдэбхи үүсхэлые арадай ажахые хүгжөөлгэдэ зорюулха асуудал мүнөөдэрэй гол зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ ДАБШАЛТА

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1976 ОНОЙ ТҮРҮҮШЫН ХАХАД ЖЭЛДЭ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

СССР-эй арадай ажахые 1976 оной түрүүшын хахад жэлдэ хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд согсологдобо. Советскэ Союзай ажалшад КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зуураа, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхын түлөө, арадай ажахын 1976 оной түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн байгаа гээд СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор тэмдэглэнэ. Үнгэрһэн хахад жэл соо ороной экономико саашадаа ургуулагдаа, арадай ажабайдалай материальна болон соёлой хэмжээн дээшэлжэ үргэлжэлөө.

Промышленность дээрэ продукци худалдалгын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын, олонхи шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын хэмжээнэй талаар хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 4 миллиард түхэригөөр ехэ продукци худалдагдаа.

Промышленна үйлэдбэриин ургалта, жэлэй түсэбэй еһоор 4,3 процентээр хараалагдаһан байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 5 процент дээшээ болоһон байба.

Үйлэдбэриин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые («А» бүлэгэй продукци) үйлэдбэрилгэ 6 процентээр ехэ болоо. Гол түлэб техническэ дэбжэлтые хангажа байһан һалбаринууд хурдан түргэнөөр хүгжэбэ. Машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын продукци 10 процентээр, электроэнергетикын, химиин болон нефтехимиин промышленностиин продукци 7 процентээр ургаһан байна.

Хэрэглэмжын зүйлнүүдые («Б» бүлэгэй продукци) үйлэдбэрилгэ 3 үлүүтэй процентээр ехэ болоо. Ажалай бүтээсэ 3,5 процентээр ургаа; ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар үйлэдбэрилгын хэмжээнэй ургалтын дүрбэнэй гурбан хуби шахуунь туйлагдаһан байна. Олзо оршын болоод промышленна продукциин өөрынь үнэ хямдаруулгын түсэбүүд дүүргэгдээ.

Бүхэсоюзна болон союзно-республиканска бүхы министерствэнүүд, бүхы союзна республиканууд продукци худалдаха түрүүшын хахад жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргээ.

Продукциин шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ харуулһан баримтанууд СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор тунхаглагдана. Тэдэнэй заримыень тоолобол иимэ. 1976 оной түрүүшын хахад жэлдэ үйлэдбэрилэгдөө гэбэл: электроэнерги — 553 миллиард киловатт-час; нефть (газай конденсат оруулалсан) — 255 миллион тонно; газ — 158 миллиард кубическа метр; нүүрһэн — 356 миллион тонно; шэрэм — 52,7 миллион тонно; булад — 72,7 миллион тонно; хара металлнуудай прокат — 59,8 миллион тонно, тэрэ тоодо бэлэн прокат — 51,1 миллион тонно; булад соргонууд — 8,4 миллион тонно; түмэрэй руда — 117 миллион тонно; минеральна үтэгжүүлгэнүүд (условно единицээр) — 45,6 миллион тонно; ургамалнуудые хамгаалха химиин хэрэгсэлнүүд (условно единицээр) — 238 мянган тонно; синтетикын дабирхай болон пластмассанууд — 1,5 миллион тонно; химическэ эршэ, утаһанууд — 502 мянган тонно; автопокрышканууд — 27,1 миллион хэһэг; металл отолдог станогууд — 111 мянган хэһэг (718 миллион түхэригэй), металл отолдог бүхы станогууд сооһоо тоогой программна залан жолоодолготой станогууд — 3 мянган хэһэг.

Түрүүшын хахад жэлдэ бүтээгдээ гэбэл: кузнечно-прессовэ машинанууд — 25,2 мянган хэһэг (198 миллион түхэригэй); приборнууд, автоматизацилгын хэрэгсэлнүүд болон тэдээндэ хэрэгтэй запас частьнууд — 1,8 миллиард түхэригөөр; тоо бодолгын техникын хэрэгсэлнүүд ба тэдээндэ хэрэгтэй запас частьнууд 1 миллиард түхэригөөр; металлургиин түхеэрэлгэнүүд — 185 мянган тонно; нүүрһэ сэбэрлэдэг комбайнууд — 607 хэһэг; нүүрһэ малтадаг комбайнууд — 282 хэһэг; химиин түхеэрэлгэ ба тэдээндэ хэрэгтэй запас частьнууд — 307 миллион түхэригэй; автомобильнууд — 1.004 мянган хэһэг, тэрэ тоодо ашаанай машинанууд — 355 мянган, хүнгэн машинанууд — 615 мянган хэһэг; тракторнууд — 280 мянган хэһэг; хүдөө ажахын машинанууд — 1.895 миллион түхэригэй, тэрэ тоодо мал ажалай болон тэжээл үйлэдбэрилгын машинанууд — 789 миллион түхэригэй; таряа хуряалгын комбайнууд — 50,1 мянган хэһэг, кукуруза хуряалгын комбайнууд — 5,7 мянга, хартаабха хуряалгын комбайнууд — 4,9 мянга, свекло хуряалгын комбайнууд — 7,4 мянган хэһэг; экскаваторнууд — 20,4 мянган хэһэг; бульдозернууд — 23,9 мянган хэһэг; хэрэгсэлэй модон (колхозуудай модо бэлэдхэлгэгүйгөөр) — 165 миллион нягта кубическа метр; целлюлозо — 3,6 миллион тонно; саарһан — 2,7 миллион тонно; цемент — 61,8 миллион тонно.

Бүхы зүйлэй бүдүүд — 5.159 миллион дүрбэлжэн метр; тэрэ тоодо пумаажан бүдүүд — 3.409 миллион, нооһон бүдүүд — 792 миллион дүрбэлжэн метр; оёмол зүйлнүүд — 9,8 миллиард түхэригөөр нэхэжэ гаргагдаа; арһан гуталнууд — 370 миллион паар; мяхан (промышленна буйлуулгаар) — 5,6 миллион тонно; колбасагай зүйлнүүд — 1,4 миллион тонно; малай тоһон — 579 мянган тонно; ургамалай тоһон — 1,3 миллион тонно; кондитерска зүйлнүүд — 1,8 миллион тонно; часууд — 28,5 миллион хэһэг; шаажан-фаянсова ба майоликово амһартанууд — 515 миллион хэһэг; сортовой амһартанууд — (шэлээр, хрусталяар шудхагдаһан) — 146 миллион түхэригөөр; радиоприёмнигууд болон радиолонууд — 4,2 миллион хэһэг, телевизорнууд — 3,6 миллион хэһэг; холодильнигууд — 2,9 миллион хэһэг; мотоциклнууд ба мотороллернууд — 524 мянган хэһэг; мебель — 2,1 миллиард түхэригөөр бүтээн гаргагдаа.

Үнгэтэ болон шухаг металлнуудые, нефтехимиин, нефте-буйлуулгын продуктнуудые болон бусад зүйлэй продукци үйлэдбэрилгэ ургаһан байна.

Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, сернэ кислота, кузнечно-прессовэ машинануудые, ашаанай вагонуудые, хэрэгсэлэй модо, цемент, зарим зүйлэй саарһа, бүдүүдые, гадар трикотаж болон бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын түсэб түрүүшын хахад жэлдэ хүсэд дүүргэгдээгүй гэжэ СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ. Үйлэдбэриин хэдэн нэгэдэлнүүд болон предприятинууд продукци худалдаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, нөөсэ хэхэ даабаринуудаа дүүргэбэгүй; зарим ушарта хэрэгтэй ассортиментын ба һайн шанартай продукци гаргаха ябадал хангагдаагүй.

Эрдэм шэнжэлгын, проектэлгын, ухаалан зохёолгын эмхинүүд, нэгэдэлнүүд болон предприятинууд эрдэм-техникын дэбжэлтын асуудалнуудые шиидхэхэ хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлһэн байна.

Хахад жэлэй туршада ухаалан зохёолгын ба уралан нарижуулгын 2,2 миллион дурадхалнууд арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдэжэ, жэлэй туршада 2 миллиард шахуу түхэригэй алмалта олгохо байна.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Буряадай АССР-эй Верховно Совет Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. М. ЧЕЧЕТКЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, партийна болон ажахын органуудта олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө Буряадай барилга-хабсаралгын 7-дохи управлениин начальнигай орлогшо Николай Михайлович **Чечеткые** Буряадай АССР-эй Верховно Совет Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Совет Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Совет Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан. 1976 оной июлиин 26.

Манай штатнабэшэ корреспондент З. Весниногай зураг дээрэ Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой түрүү һаалишан Агриппина Савельевна Хромых гэгшые харанат. Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй зургаа һарын туршада даажа байһан үнеэн бүриһөө 1.396 килограмм һү һаагаа.

НИИТЫН МАЛДА БАРДАМ ХҮРЭХЭ ТЭЖЭЭЛ

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХУБИТА

Манай ажахыда тиимэ нэлэнхы ехэ сабшалан үгы. Гол түлэб Сэлэнгэ мүрэнэй арал, олтирог дээгүүр, уһанай захаархи газарай үбһэ сабшажа абадагбди.

Өөһэдынгөө арга боломжые һайса хаража үзөөд, энэ жэлдэ манай совхозойхид үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар эмхидхэхэ, бүхы сабшалангайнгаа ногооные шадаал һаа түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряажа абаха гэжэ шиидээд, энэ талаар аймаг соогоо үүсхэл гаргаа.

Түбхын түрүүн урда жэлнүүдэйнгээ алдуу дутагдалнуудые хараадаа абажа, жэжэ звенонуудай оронд байгша ондо үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ тусхай томодхогдоһон звенонуудые уридшалан эмхидхээд, тэдэндэ бүхы хэрэгтэй техникэ, зэмсэг даалгажа үгөөбди. Тэрэшэлэн үбһэшэдэй дунда урид суглаа үнгэргэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абхуулаа, мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ, хүнүүдые һайнаар хүдэлхөөрнь зүбөөр урмашуулха хэмжээнүүдые хараалаабди.

Тиигэжэ ажахы дотор тусхай комплексно үбһэ хуряалгын гурбан звено эмхидхэгдээ. Звено бүхэндэ 6—7 трактор, косилка, тармуур, үбһэ һүрилхэ оньһон түхеэрэлгэнүүд үгтөө.

Звенонуудай абаһан социалис уялгын еһоор совхоздо энэ жэлдэ 13,5 мянган центнер үбһэн абтаха гэхэ гү, али түсэбһөө 70 шахуу центнерээр ехэ тэжээл абтахаар хараалагдана. Тиихэдэ 7900 тонно силос дараха, 2100 центнер сенаж бэлэдхэхэ, АВМ-0,4 агрегадаа үдэр һүнигүй хүдэлгэжэ, 250 центнер ногооной гурил татаха, үшөө 1000 центнер модоной ногоон намаа набша суглуулха зорилго табигдана. Бүхы үбһэеэ хүдэлмэриин 20 үдэр соо хуряажа абаха һанаатайбди.

Хэнэйшье мэдэһээр үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриин ябаса гол түлэб сагай уларилһаа нилээд дулдыдадаг ааб даа. Мүнөөшье үбһэндөө түлэг ороод байхадамнай үе-үе хура бороо орожо, илангаяа үбһэ һүрилэлгые гэдэргэ татана. Тиигэбэшье һаань, үбһэшэднай бүхы арга боломжоёо хэрэглэн, түрүүшын үдэрһөө бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Жэшээнь, совхозой үбһэшэдэй 3 звено хамта хэдэхэн үдэр 100 гаран гектарай ногоо сабшаад, тэрэнэйнгээ 60 гектартахи үбһэ тармажа абаа. Сагай уларилай таарамжагүйшье һаань, А. И. Пичугин, Т. Г. Ефремов, Ф. Ф. Казазаев гэгшэдэй звенонууд түрүүшын үдэрһөө һайнаар хүдэлнэ. Илангаяа трактористнар Н. А. Гордеев, В. М. Орлов, Д. М. Егоров гэгшэд тракторай косилкаар үбһэ сабшахадаа даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ.

М. ЕФИМОВ,
Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозой ахамад экономист.

ҺҮРИНҮҮД БОДХООГДОНО

Түнхэнэй совхозой хүдэлмэришэд июлиин 10-һаа үбһэ хуряалгадаа жэгдэрэн ороһон юм. Могой-Горхон, Элтэгшэн, Бадар, Үбэлжөөн-Нуга, Шэмхэ, Енгорго, Алгаг гэхэ мэтэ газарнуудта 16 звено гаранхай. Звено бүхэндэ 12—15 хүдэлмэришэн тоологдоно.

Тайтарагай фермые даагша Б. Р. Сыбенов дүршэл ехэтэй механизатор С. Л. Базаров хоёр оньһожоруулагдамал звенонуудые хүтэлбэрилнэ. КПСС-эй гэшүүн В. Р. Туруевай звено Бадарта гэжэ газарта үбһэ хуряалгада эмхитэйгээр оробо.

Мүнөө хамта дээрээ 2500 шахуу центнер һайн шанартай үбһэн хуряагдажа, түрүүшын һүринүүд жэрылдэбэ.

* * *

«Сибиряк» колхозой механизаторнууд Доодо-Аһалигта һуурижаһан мал шахан таргалуулдаг бааза шадар таригдаһан доннигоор силос даража эхилбэ. Механизаторнууд Д. Усольцев, В. Шенхоров, Ф. Шелехов гэгшэд энэ хүдэлмэри дээрэ үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

Мүн эндэ витаминна гурил бэлэдхэгдэнэ. Июлиин 18-най мэдээгээр 900-гаад центнер гурил татагдаа.

Б. НЬЖАНОВ.

ОЛОН МИЛЛИОН ЗОНОЙ ЭРИЛТЭ

ХЕЛЬСИНКИ (ТАСС). Буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрэлгэ зогсоохо, ядерна ба бусад түхэлэй тон аюултай зэбсэгүүдые хорихо, буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ, хүсэд бүрин хуряаха, тэрэшэлэн буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалаар Бүхэдэлхэйн конференци дары зарлаха гэһэн Стокгольмско шэнэ уряае уласхоорондын түг түмэн олонниитэ ехэтэ һайшаан дэмжэжэ байна, — гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет эндэ тунхаглуулһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Стокгольмско шэнэ уряада гар табиха үргэн ехэ кампани бүхы түбинүүдтэ ябуулагдажа байнхан. Олониитын энэ хүдэлөөндэ хэдэн арбаад миллион зон хабаадаад байна, — гэжэ тэрээн соонь тэмдэглэгдэнэ.

Стокгольмско шэнэ уряада гар табилга социалис оронууд дотор арад бүгэдын кампани болон дэлгэрээ гэжэ ВСМ-эй мэдүүлгэ дотор заагдана.

Баруун Европын олон зуугаад мянган зон, тэрэ тоодо парламентнуудай гэшүүд, политическэ элдэб партинууд болон эмхинүүдэй, профсоюзуудай ба залуушуулай эмхинүүдэй, шажанай бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, эрдэм, литература болон искусствын гол түлөөлэгшэд Стокгольмско шэнэ уряада гарнуудаа табиба. Энээниие дэмжэһэн хүдэлөөн Латин Америкын, Азиин, Дүтын Зүүн зүгэй ба Африкын оронуудта улам үргэдэн дэлгэржэ байна.

Тус уряае Канадын провинцинуудай хуули гаргадаг суглаануудай, профсоюзна соведүүдэй олон гэшүүд һайшаагаа. Африкадахи эб найрамдалай тала баригшадай национальна олохон хүдэлөөнүүд гар табилга эмхидхэжэ байнхай.

КПСС-эй ОБКОМДО

Байгша оной июлиин 26-да КПСС-эй обкомдо үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн болобо. «КПСС-эй XXV съезд ба залуушуулые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлхэ шухала асуудалнууд» тухай КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр А. А. Бадиев, «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан партийна һуралсалай зорилгонууд» тухай асуудалаар КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша нүхэр М. М. Гаськов элидхэлнүүдые хэбэ.

УРГАСА ХУРЯАЛГА—БҮГЭДЭНЭЙ ОРОЛДОХО ХЭРЭГ

Ургаса хуряалга Түбэй-хара хүрьһэтэ областьнуудта. Украинын түбэй ба хойто областьнуудта, Урда Ураалда, Поволжидо түлэг дундаа ябажа байна. СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ороһото ургамалнуудай ба газар таряалангай юрэнхы асуудалнуудай Главна управлениин начальник А. С. Новолодский 1976 оной ургаса хуряалгада хүдөө нютагуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хэр бэлдэһэн тухай, тэрэнэй онсо илгаанууд тухай ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ хөөрэбэ:

— Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 1976 оной ургаса амжалтатайгаар хуряаха, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоолдо харюу болгон, ургасаяа түргэнөөр хуряахын, техникээ һайнаар ашаглахын түлөө олонниитын мүрысөө дэлгэрүүлбэ. Украинада, Молдавида, Хойто Кавказда хуряалгын-транспортна нэгэдхэмэл отрядууд эмхидхэгдэнхэй. Эндэхи комбайнуудай экипажнууд хоёр халаанда хүдэлмэрилхэ хоёр комбайнераар бүридүүлэгдэнэ. Агрегадуудай хүдэлмэрилөөгүй байхадань, һүниин сагта техникээ шалгаха хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ. Ашаанай автомобильнууд, автопоезднууд хуряагдаһан таряа түхэреэн сүүдхэ соо зөөдэг гуримтай.

Сагай уларил муу байжа, мүнөө жэлэй ургаса хуряалгын болзорой зарим тэды хойшолуулагдаһантайнь дашарамдуулан, хүдөө нютагуудай ажалшадай үмэнэ шэнэ зорилгонууд гараба: ургасаяа хаһа саг соонь хуряажа, намарайнгаа тарилга гээгдүүлэнгүй хэхээр ажал хэрэгээ эмхидхэхэ шухала байна. Ерэхэ жэлэй ургаса тушаа анхарал табиха гээшэ мүнөөнэй ургаса тухай оролдолго гаргаһандал шухала байха еһотой. Нэгэдхэмэл отрядуудые эмхидхээд, таряа сохимсоороо һолоомыень поли дээрэһээ зөөжэ һүрилдэг. Таряанайнгаа газарые элдүүрилдэг ажахынууд тон зүб юумэ хэнэ.

Таряанай хүсэд эдеэшээгүй газарнуудта, тарилгадаа харууһа эмхидхэжэ үргэлжэлнэ. Буртаг үбһэнүүдтэй, ургамалнуудай хоротонтой тэмсэхэ хэмжээ ябуулганууд эршэмтэйгээр бэелүүлэгдэнэ. Орон доторхи 40 гаран миллион гектар таряалан дээрэ гербицид сасагдаад байна.

Ургаса хуряалгын час бүхэн үнэтэй. Таряашадай бүхы анхарал оролдолгонь энэ хэрэгтэ хандуулагдаха еһотой.

ГОЛ ХҮСЭМНАЙ—ҮБҺЭНДЭ

Май, июнь һарада манай эндэ гандуу байжа, ехэнхи сабшалангаймнай ногоон урда жэлэйхиһээ муушаг. Ургасань һаял һайжаржа байна.

Иимэ юумэнэй тохеолдоходо зарим жэлдэ манай совхозойхид намагай заха, ойн соорхой, түмэр харгын хажуугаархиие сабшаха баатай болодог һэн. Мүнөө жэлдэ баһал тиигэжэ үбһэ тэжээлдээ нэмэри болгохо баатай болообди. Бэшэ аргагүй. Аяар 52,8 мянган центнер үбһэ абаха гээшэмнай бэлэн хэрэг бэшэ.

Хэрбээ энээнһээ урагша гол түлэб гүйсэд оньһожоруулагдаһан звено эмхидхэжэ, үбһэеэ ехэнхинь машинаар абадаг һаа, харин энэ жэлдэ ехэнхидээ үбһэеэ гар хажуурaар, морин косилкаар сабшаха 4 багахан звено нэмэжэ эмхидхээбди. Эдэнэр аргатайл һаань, уһа намаг зубшуулжа, ойн соорхой, бургааһа шугын забһараар багаханшье газарай ногоо үлөөнгүй сабшаха юм.

Энээнһээ гадна, Большая Речка тосхоной хажуудахи намагай үлэн үбһэ, ожорһо сабшажа, зарим ногооень силос болгон дарана. Бэшыень витаминтай гурил болгонобди. КГС-3,2 түхэлэй гэнжэтэ мөөртэй 2 комбайн намагай гүйхэншэг уһан соогуур ябаад, үндэрөөр, үдхэнөөр ургаһан үлэн ногоо, ожорһо сабшана. Эндэ трактористнар Виктор Воробьев, Михаил Купряков, Михаил Бойков, Николай Помазкин гэгшэд иимэ орёо бэрхэтэй газарта агрегадаа шадамар бэрхээр ябуулна, упан соогоо ехэ ногоо абажа шадана.

Тэдэнэй оролдолгын ашаар намагай ногоогоор түрүүшын 150 тонно силос дарагдаа. Мүн эндэһээ абтаһан ногоогоор АВМ-0,4 агрегадта 20 тонно витаминтай гурил гаргагдаа.

Энээнтэй хамта совхоздо үшөө 8 оньһожоруулагдаһан звено гол сабшалан дээрэхи, мүн ойн захаархи газарай үбһэ сабшажа, хуряажа байна. Жэшээнь, суута таряашан Валентин Герасимович Клеменинэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид даб дээрэ уһалууриин пубаг хаанаб зубшуулан, таряанай захаархиие сабшажа, түрүүшын 700 центнер үбһэ һүрилбэ. Тэрэшэлэн Нюки тосхоной отделениин (эрхилэгшэнь Г. Е. Плисовский) механизаторнууд баһал 400 центнер үбһэ сомоод байна.

И. МАКАЛЬСКИЙ,
Кабанскын аймагай Байгалай совхозой директор.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ ДАБШАЛТ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Үйлэдбэрилгэнүүдые комплексноор оньhожоруулhанай ба автоматизацилhанай, үйлэдбэрине хурдан түргэнөөр хүгжөөhэнэй, түрүү техникэ болон технологи нэбтэрүүлhэнэй эсэстэ үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай хүдэлмэриин технико-экономическа үрэ дүнгүүд ба тэдэнэй бүтээн гаргадаг продукциин шанар hайжараа. Зарим нэгэдэлнүүд, предприятинууд болон организацинууд эрдэм наукын, техникын талаар түсэбүүдээ хүсэд дүүргээгүй.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдые эмхитэйгээр үнгэргөө гэжэ СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор саашадаа хэлэгдэнэ. Колхозууд болон совхозуудта хабарай тарилгын түсэб дүүргэгдээ. Бүхы орон доторнай 1976 оной ургасада хүдөө ажахын ургамалнуудые тарилгын талмай 217,3 миллион гектар болоhон байна. Энэ жэлдэ 131 миллион гектар талмайда ороohото болон ороohото-бобово ургамалнууд таригдаа. Уhалагдадаг, мүн хатаагдаhан газарнууд дээрэ хүдөө ажахын ургамалнуудые тарилгын талмай ехэ болгогдоо.

Хаа хаанагүй колхоз, совхозуудта болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудта үбhэ сабшаха, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүд ябуулагдана.

Колхозуудта болон совхозуудтахи ашагта малай, шубуудай тоо толгой 1976 оной июлиин 1-нэй байдалаар (миллион толгойгоор) эды зэргэ олон байгаа гэбэл: эбэртэ бодо мал—87,7, тэрэ тоодо үнеэд—27,8; гахайнууд — 46,5; хони, ямаадууд — 140,3, шубууд — 506,1.

Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай таарамжагүй муу байhан дээрэhээ үбhэ тэжээлэй, илангаяа оросhо таряанай дутуугаар абтаhанhaa уламжалан, колхозууд болон совхозуудта мал ажалай ашаг шэмэ абалга нёдондоной түрүүшын хахад жэлэйхиhээ зарим тэды доошолhон байба.

Түрүүшын хахад жэл соо бүхы түрэлэй ажахынуудта мал болон шубууд (амидын шэгнүүрээр) 6,6 миллион тонно, hүн — 27,1 миллион тонно, үндэгэн — 17,3 миллиард хэhэгээр бэлдэгдэhэн байба.

Бүхы зүйлэй хүдэлмэринүүдэй талаар хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ гүрэнэй болон колхозуудай зүгhөө 13,1 миллиард түхэригэй капитальна hомололго хэгдэhэн байба. Тиихэдээ 1975 оной түрүүшын хахад жэлэйхиhээ 4 процентээр ехэ болоно.

Хүдөө ажахын 37,3 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдыс, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиhөө 1,8 миллион тонно ехыс, 1.397 мянган тонно тэжээлэй химическэ нэмэлтэнүүдыс, 252 мянган тонно ехые абаhан байна.

Шухала зүйлэй техникэ болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хүдөө ажахыда үгэлгын түсэб дүүргэгдээ. Үнеэ hааха түхеэрэлгэнүүдыс, тэжээлэй химическэ нэмэлтэнүүдые үйлэдбэрилгын түсэб хүсэд дүүргэгдээгүй.

Бүхы зүйлэй транспортын ашаа зөөлгын эрьесэ 2,7 триллион тонно-километр болоhон байба, тиихэдээ үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхиhээ 3 процентээр дээшэлhэн байба. Пассажирнуудые зөөлгын эрьесэ 357 миллиард пассажиро-километр болоhон, табан процентээр ургаhан байба.

Гүрэнэй капитальна hомололгонуудай ашаар түрүүшын хахад жэлдэ 22,5 миллиард түхэригэй гол фонднууд бии болгогдоо гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиhөө 2 процентээр ехэ байба. Промышленностьда болон хүдөө ажахын бусад hалбаринуудта ургалта хангаха үйлэдбэриин хэдэн томо хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаа. Тэдэнэй заримаиинь болзорhоо урид тушаагдаhан байна.

Арадай ажахыда гүрэнэй капитальна hомололгонууд 43,9 миллиард түхэриг болоhон, үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхиhээ 6 процентээр дээшэлhэн байба. Гүрэнэй капитальна hомололгонуудай түсэб 96 процентээр дүүргэгдээ.

1975 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулхада барилгадахи ажалай бүтээсэ 3,6 процентээр ургаhан байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, подрядна хүдэлмэринүүдэй хэмжээн 4 процентээр дээшэлээ, арадай ажахы дээрэ подрядна хүдэлмэринүүдэй түсэб бүхыдөө 99,1 процентээр дүүргэгдээ.

Колхозууд хоорондын барилгын эмхинүүдэй хэhэн хүдэлмэринүүдэй хэмжээн 4 процентээр ургаа.

Барилгын техническэ хэмжээн дээшэлүүлэгдэжэ үргэлжэлөө.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүдэй өөрынь үнэ 0,3 процентээр хямдараа.

Арадай ажахы дээрэ гол фонднуудые ашаглалгын түсэб бүхыдөө хүсэд дүүргэгдэбэгүй гэжэ СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Зарим үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха ябадал хангагдаагүй.

Барилга-хабсаралгын нилээд олон эмхинүүд подрядна хүдэлмэринүүдээ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын, олзо орошын ба барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүдэй өөрынь үнэ хямдаруулгын түсэбүүдые дүүргээгүй.

Арадай ажахыдахи хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай тоо хахад жэлэй туршада дунда зэргээр 102,9 миллион хүн болоhон, үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхиhээ 2,2 миллион хүнүүдээр олошорhон байба.

Арадай ажахыдахи хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай hарын дунда зэргын салин хүлhэн 150 түхэриг болоhон, 1975 оной түрүүшын хахад жэлэйхиhээ 3,9 процентээр дээшэлhэн байба. Ниитын фонднуудhаа үгтэдэг түлбэринүүдые болон хүнгэлэлтэнүүдые нэмэлгэтэйгээр абажа харабал, салин хүлhэн 203 түхэриг болоhон, 4 процентээр дээшэлhэн байба. Колхознигуудай ажалай түлбэри 3 процентээр ургуулагдаа.

Ниитын хэрэглэмжын фонднуудhаа улад зоной абадаг түлбэринүүд болон хүнгэлэлтэнүүд 45 миллиард түхэриг болоhон, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиhөө 6 процентээр дээшэлhэн байба.

Нүүрhэнэй болон сланцева промышленностиин зарим категориин хүдэлмэрилэгшэдые пенсёэр хангалга hайжаруулагдаа.

Нөөсэлгын кассануудта хүн зоной хадагаламжа хахад жэл соо 5,3 миллиард түхэригөөр дээшэлhэн байба.

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай розничио эд бараанай эрьесэ 105,1 миллиард түхэриг болоо, үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхиhээ 4,8 процентээр ургаа. Розничио эд бараанай эрьесын хахад жэлэй түсэб 101,4 процентээр дүүргэгдээ.

Эд бараанай эрьесын ургаашье hаа, зарим эд бараануудай талаар улам ургажа байгаа эрилтэнүүд үшөөл гүйсэд дүүрэнээр хангагданагүй.

Советскэ Союзай гадаадын худалдаа наймаанай эрьесэ 28 миллиард түхэриг болоhон, үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхиhээ 11 процентээр ургаhан байба.

Хүн зоной hуудал байдалые хангалгын хэмжээн 1975 оной түрүүшын хахад жэлэйхиhээ 8 процентээр, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта 10 процентээр ургаhан байна. hуудал байдал хангалгын хэмжээнэй талаар тогтоогдоhон түсэб дүүргэгдээ.

Гүрэнэй предприятинууд, эмхинүүд, байрын гэрнүүдые барилгын кооперации хамта дээрээ 27 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай, түгэс түхеэрэлгэтэй 575 мянган байрануудые ашаглалгада оруулаа. Тэрээнhээ гадна, колхозууд болон улад зон өөhэдынгөө мүнгөөр, кредидээр олон тоото ...нуудые, өөрын т... барhан байна.

Гүрэнэй капитальна ...лолгонуудай ашаар ...га гаран hурагшадай ...тай юрэнхы эрдэмэй ...гуулинууд, 70 мянган ...бүүнэй hууритай hур... наhанда хүрөөгүйшүү...хи, зурганууд, ажаhуудалай бусад ...нууд ашаглалгада ...даа. Тиихэтэй хамта, ...гэрнүүдые болон ажаhуудалай бар...дые бодхоолгын түсэб ...шын хахад жэлдэ ... дүүргэгдээгүй.

Город, тосхонуудые ...шадаа болбосон тү... болгохо хүдэлмэринүү... гэргэгдөө. Хахад жэл...шада 1,6 миллион бай... газтай болгогдоо.

Арадай эрдэм hур... соёл болбосорол саа... хүгжөөгдэжэ үргэл... Улад зоной медицинск...гамжа, эмхитэй амарал... гэдхэгдөө.

1976 оной июлиин ... байдалаар Советскэ Со... хүн зоной тоо 256,7 ...лион болоhон байба.

(ТАСС)

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

БАРИЛГАШАДАЙ НАНГИН УЯЛГА

Эхэ оронοймнай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ажалшадые гэр байраар хангаха, мүн соёл-гэгээрэлэй, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эмхи зургаануудые олошоруулха хэрэгтэ капитальна барилгын организацинууд айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ ёhотой. Предприятинуудай үмэнэ табигдаhан ажахын шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ асуудал барилгын үйлэдбэриин ямараар эмхидхэгдэhэнhээ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэбтэ даабаринуудай дүүргэлтэhээ, үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулhанhaa гол түлэб дулдыдадаг байна.

Буряадай барилгын управлениин мэдэлэй эмхинүүдэй коллективүүд үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада ажахын муу дүнгүүдтэй хүдэлжэ гараа. Барилгын үйлэдбэриие хангалтагүйгөөр эмхидхэhэнhээ, материальна болон ажалай нөөсэнүүдыс нэгэ доро олон тоото объектнүүдтэ сасан тараahанhaa, гүрэнэй түсэбтэ даабаринуудые заатагүй дүүргэхын түлөө үсэд шанга тэмсэл эмхидхээгүйhөө боложо, шухала удхатай хэдэн барилганууд саг соогоо ашаглалгада оруулагдаагүй байшоо. Тиихэдэ шадаал hаа шэнэ барилга заабол эхилхэ гэhэн hэдэлгэ гарадаг байгаа. Мүн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн материальна ба ажалай нөөсэнүүдтэй зохилдуулан харагдадаггүй байба. Барилгын управлениин үйлэдбэриин бааза хангалтагүйгөөр хүгжөөгдэhэн байгаа. Эдэ бүгэдэhөө боложо, эхилэгдэhэн хэдэн барилганууд хараалагдаhан болзортоо дүүргэгдээгүй.

Орон доторoo капитальна барилгын хүдэлмэриие бүхы дээрэнь hайжаруулжа, hайн шанартайгаар, түргөөр, хямда сэнтэйгээр барилга эрхилхэ зорилго КПСС-эй XXV съезд табиhан байна. Энэншье ойлгосотой. Ушарынь юуб гэбэл, капитальна барилгын хэмжээн жэл бүри улам ехэ боложо, бүхы гүрэмнай барилгын талмай болоо гэхэдэ, алдуу болохогүй. Республика доторнайшье шэнэ томо предприятинууд бодхоогдоно. Тэдэнэй тоодо Гусиноозерскын ГРЭС, Забайкалиин апатидай ба Озёрнын горно-шанаржуулгын комбинадууд, Улаан-Үдын трикотажна фабрика болон бусад предприятинууд ороно. Ажалшадта гэр байра, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудыс бариха талаар баhал ехэ зорилгонууд табигдаhан байна.

КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар Буряадай барилгын управленидэ ямар ажал ябуулагдажа байнаб? Нэн түрүүлэн управлениин структурада зарим тэды хубилалта оруулагдажа, тусхай «Жилгражданстрой» трест байгуулагдаба. Республикын ниислэл Улаан-Үдэ хотодо гэр байрануудые, hургуули болон больницануудые, хүүгэдэй ба соёлой эмхи зургаануудые, бусад барилганиуудые эрхилхэ зорилгo шэнэ трестын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табигданхай.

Барилга-хабсаралгын 1-дэхи, 2-дохи, 7-дохи управленинүүд, гэр байрануудые барилгын комбинат «Жилгражданстрой» трестын бүридэлдэ оруулагдаhан байна. Тиихэдэ барилгын хүдэлмэри оньhожоруулгын хоёрдохи управлени, материально-техническэ хангалгын конторо шэнээр эмхидхэгдэжэ, мүн лэ трестын мэдэлдэ оруулагданхай. Жэлэй туршада 20 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри трестын коллектив бүтээхэ ёhотой гээд түсэблэгдэнэ. Трестын мэдэлдэ ороhон барилгашадай коллективүүдтэ хамтадаа 2.300 гаран хүн, тэрэ тоодо 220 гаран коммунист ажаллана. Тусгаар партиина комитет, профсоюзай нэгэдхэгдэмэл постройком эмхидхэгдэhэн байна.

Улаан-Үдэ хотодо шэнэ трест эмхидхэhэн ушар хадаа барилгын бүхы хүдэлмэриие шадамар hайнаар, мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмөөр хүтэлбэрилхэ арга нүхэсэл олгохо ёhотой болоно. Тиихэдэ Буряадай барилгын управлениин бүридэлдэ үлэhэн коллективүүд гол түлэб промышленна барилга эрхилхэ зорилготой. Тиимэhээ республикада барилга эрхилэлгэ хадаа тусхай шэглэлтэй болгогдожо эхилбэ.

Шэнээр байгуулагдаhан трест мүнөө эмхидхэлэй үеые дабажа байна. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түрүүшын хахадай үйлэдбэриин түсэб бүхы дээрээ дүүргэгдээгүй. Тиигэбшье үнгэрhэн 6 hарын туршада 24.597 дүрбэлжэн метр талмайтай байра гэхэ гү, али олон квартиратай 7 гэр ашаглалгада оруулагдаа. Түсэбнай 22.980 дүрбэлжэн метр байhан юм. Городой 20-дохи кварталда 280 үхибүүнэй хүмүүжүүлэгдэхэ хүүгэдэй саад баригдажа багашуул тэрэнэй эзэн болоо. Тиихэдэ 44-дэхи кварталда коллектор ашаглагдажа эхилээ. hаяхан Советскэ районой, Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсэдэ «Океан» гэжэ томо магазинай барилга дүүргэдэбэ.

Трестын бүридэлдэ ородог барилгын организацинуудта ажалай түрүүшүүл олон юм. Тэдэнэй дундаhаа барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин потогой генеральна бригадир, Социалис Ажалай Герой Борис Алексеевич Полторацкиин хүтэлбэрилдэг бригадые онсолон тэмдэглэмээр. Тус бригадын гэшүүд манай оронοй суута барилгашан нүхэр Злобиной жэшээгээр республика доторoo түрүүлэн ажаллажа эхилhэн юм. Тэдэнэр квартал, жэл бүхэнэй үйлэдбэриин түсэбые үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай даабари мүн лэ амжалтатайгаар бэелүүлhэн байна. Барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин Т. В. Пахомовагай, П. И. Григорьевой, А. Е. Убоновой, томо панелеэр гэр барилгын комбинадай В. И. Трифоновэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, үйлэдбэриин түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэнэ.

Манай трестын барилгын эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлэй хоёрдохи хахадта бүри ехэ хэмжээнэй барилга хэрэгжэлгэ ажал бүтээхэ түсэбтэй. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 42.000 дүрбэлжэн метр гэр байра ашаглалгада оруулагдаха ёhотой. Гурбадахи кварталда городой больница, «Котокель» гэжэ амаралтын байшан, бусад барилганууд дүүргэгдэжэ, ашаглалгада үгтэхэ байна.

Хэдэн жэлэй туршада бодхоогдожо байhан барилганууд городтомнай олон. Тэдэнэй тоодо нэн түрүүлэн буряад драмын театрай шэнэ байшан, тамаралгын бассейн болон бусад оролсоно. Дурсагдаhан барилгануудые түргэн болзор соо дүүргэхэ эрилтэ мүнөөнэй үе саг табина. Тиимэhээ буряад драмын театрай, тамаралгын бассейнэй барилгые түргэдхэхэ, ерэхэ үбэлдөө үргэн далайсатайгаар ажаллаха эрхэ байдал хангаха хэрэгтэй болоогдоно. Мүнөө тиимэ ажал ябуулагдажа эхилээ. Буряад драмын театрай, тамаралгын бассейнэй барилгые Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойн hайндэр болотор дүүргэхэ зорилготойбди.

Шэнээр эмхидхэгдэhэн трестын хүдэлмэрилэгшэд үшөө олон шухала асуудал hалын сагта шиидхэхэ зэргэтэй болоно. Нэн түрүүлэн гэр барилгын комбинадай коллективэй ажал тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Тус комбинадай түрүүшын ээлжээн 1975 оной эсэстэ ашаглалгада оруулагдаа hэн. Жэл соо 50 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра бариха хүсэтэй юм. Тус комбинадай коллектив байгша ондо олон квартиратай хоёр гэр, нэгыень август hарада ашаглалгада үгэхэ ёhотой. Энэ түсэбэй дүүргэгдэхэнь бэрхэтэй болоод байна. Шалтагааниинь юуб гэбэл, гэр барилгын комбинадай хүтэлбэрилэгшэд ажалаа муугаар эмхидхэнэ, үйлэдбэри hайжаруулха олон асуудал үшөө шиидхэгдээгүй байhaар. Шэнэ «135» түхэлэй сериин конструкциин зүйлнүүдые бүтээн гаргалга муугаар табигданхай. Городой ажалшадые гэр байраар хангахын тула комбинадай бүхы хүдэлмэриие эрид hайжаруулха хэрэгтэй.

Мүнөө бүхы хүдэлмэриин шанар hайжаруулжа, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана. Энэ асуудал барилгашадта сэхэ хабаатай. Энээниие шиидхэхын тула шэнэ материалнуудые хэрэглэхэ, түсэблэлгын хүдэлмэри эрид hайжаруулха, материально-техническэ баазаяа түргөөр хүгжөөхэ, барилгын хүдэлмэриие тусхай шэглэлтэйгээр эрхилхэ хэрэгтэй болгогдоно. Тиимэhээ барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениие тусхай проектнүүдээр барилга эрхилдэг шэглэлтэй болгобол, зохид гэжэ hанагдана. Мүн барилга-хабсаралгын 2-дохи управлениин коллективые хирпиисээр жиирэй гэрнүүдые барихаар дүршүүлбэл, hайн байгаа.

Республикын ниислэл хотые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри үшөө ехэ дутагдалтай байhaар. Ушар тиимэhээ энэ хүдэлмэриие эрхилхэ тусхай эмхи байгуулагдахаар гээд бодомжологдоно.

Дурсагдаhан дутагдалнуудые түргэн усадхажа, урдаа табигдаhан шухала зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ барилгашадай, бүхы ажалшадай хүсэ шадалые элсүүлхэ талаар «Жилгражданстрой» трестын партком, профсоюзай нэгэдхэгдэмэл постройком зохихо хэмжээнүүдые абажа байна.

В. СОКТОЕВ,
«Жилгражданстрой» трестые эрхилэгшэ.

КИРГИЗЭЙ ССР. ...дамджайска Фрунзиин ...рэмжэтэ сурьма ... комбинат эрхимээр ...на.

1976 оной түсэбые ...hоонь урид дүүргэхэ ... мүрысөөндэ Социалис ...лай Герой С. Тешеевэй ...тэлбэрилдэг бригада түр...жэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн...haa) С. Тешеев, Э. Аб...дыров, СССР-эй Вер... Совэдэй депутат З. Ма... И. Абылкасымов ба Д. ...зулаев.

ТАСС-ай фотохроник...

ЭРХИМ ШАНАРТАЙГААР

Авиационно завод. Мастер Д. П. Трифоновэй даадаг бүлэгэй хүдэлмэришэд (хабсаралгын цех) байгша оной нюнь hарын дүнгөөр эрхим шанартай продукци гаргадаг бүлэг гэжэ тоологдобо. Үйлэдбэриин, ниитын журам сахиха мүрысөөндэшье энэ бүлэг мүн лэ түрүү hууридa гараа.

Тус бүлэгтэ 15 хүдэлмэришэд хүдэлдэг юм. Бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар тушаана. Иигэжэ үрэ дүн яагаад туйланаб гэжэ асуухада:

— Нэгэ гуримтай болонхойбди, — гэжэ мастер хөөрэнэ. Хүдэлмэришэн бүхэниие нэгэ даалгабариhаа нүгөөдэ тээшэнь ябуулдаггүйбди. Тон бэрхэшээлтэй узелнуудые дүршэлтэй хүдэлмэришэд хэдэг, бэлэншэг ажалда залуушуул хүдэлдэг. Иигэжэ дүршэлтэй болоходоо, эдэнэр орёо даалгабари хэдэг юм. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэдэ, голодоhон гэжэ байдаггүй.

Мастер Трифоновэй даадаг бүлэгэй ажалладаг участок бусадтал адли шэнги байгша. Теэд адаглаад харахадашни, бүхы детальнуудынь тон наринаар хатагалагдадаг юм.

Эдэнэр яагаад эрхим шанарай бүлэг болооб гэхэдэ, ажалаа зүбөөр эмхидхэhэн байна. Заводой, цехэй үнинэй хүдэлмэришэд П. Т. Лисов, В. Н. Перфильев, залуу хүдэлмэришэд Н. Клочихина, В. П. Красикова гэгшэд үндэр бүтээсэтэ, эрхим шанартай ажалда бусадаа дахуулан ябадаг. Бусад нүхэдынь эдэнтэй зэргэшэхэ гэжэ оролдодог юм.

«Эрхим шанарай табан жэлдэ — бата найдабарита ажал» гэhэн Ринкевичэй үүсхэлые цех соогоо эгээн түрүүн мастер Трифоновэй бүлэг дэмжэhэн байгаа. Тиин хэлэhэн үгэеэ эдэнэр ажалаараа батадхана.

Н. ФЕДОТОВ,
заводой газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ТУЛАМЖЫН ТҮРҮҮ ХОНИШО

«Байкал» учхоз ашаг шэмэ ехэтэй үүлтэртэ мал үдхэдэг байhaaраа республикаhaa холо саагуур суурхадаг болонхой.

Нэгэтэ тус ажахын парткомдо ороhон байгааб. Тиихэдээ тэндэхи түрүү хүнүүд тухай асуухада парткомой секретарь Петр Иванович Шунков бодолгото боложо hуунгүй, абаhaap лэ хонишон Цыреновтэнэй бүлые нэрлэhэн юм. Дам саашаа энэ айлайхи тухай хэлэхэдээ, арбаад жэлдэ хониншодоор хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэбэ. Тиихэдээ жэл бүри түл олоор абадаг, ноohoшье ехээр хайшалдаг гэбэ. Үбгэ hамган хоюулан коммунистнууд, ажалдаа үнэн зүрхэнhөө оролдожо ябадаг. Үхибүүдынь бултадаа дээдэ hургуулитай. Тобшоор хэлэхэдэ, үнэхөөрөө коммунис бүлэ гэжэ нэрлэхэдэ, буруу болохогүй гэжэ hанаха байнаб гэбэ.

Бүри hаяхан тэрэ, Цыреновтэнэй отарада ошожо, уулзаха ушартай бологдобо. Энэ үглөөгүүр тэнгэри сэлмэг, hэбшээгүи, аалма халуун үдэр болохо янзатай байба. Теэд мүнөөхи домог дурасхаалда ороhон Туламжын хушуун дээрэ гарамсаар тад ондоо байдал үзэгдэжэ, тунгалаг hайхан агаартай, hэрюун hэбшээн үлеэнэ.

Хонишодой байрын гэрнүүдэй зүүн захада хойшо урагшаа гонзойhон hарабша сарай доро ноohо хайшалнад. Эндэ мотоорой болоод ноohо хайшалдаг агрегадуудай дүнгинөөн таhалгаряагүй дуулдана. Хүбэн зөөлэн хөөбэр hайхан ноohо тэбэри тэбэреэр асараад лэ шэгнүүр дээрэ табина.

Нэгэ хониной ноohо шэгнэхэдэ хэды шэнээн болодог юм гэжэ асуухада:

— Эгээн дээдэ захань найман килограмм юhэн зуун грамм болоно hэн, — гэжэ тоо бүридхэгшэ харюусаба. Тэндэ суглараhан ноohон тэрэ дороо ябталагдан, ехэ ехэ мэшээгүүд соо хэгдэжэ багсалагдана.

Үбэлэйнгөө «нэхы дэгэлhээ» мултаржа, хүнгэн солбон болоhон хонид тусгаар хашаа соо хаалтатай харагдана. Уданшьегүй угаалгада орожо, арюун сэбэр болохо ээлжээгээ хүлеэжэ байна гээшэ. Мүн лэ эндэ зэргэлээд байhан хонидые угааха түхеэрэлгын дэргэдэ шииpar шамбаи залуу хүбүүд хүдэлжэ, хойно хойноhоо hубарин ерэhэн хонидые угаалгада оруулаад лэ гаргана.

Юрэ харахада залуушуул олоороо ажалладаг байба. hүүлээрнь мэдэн гэhээмнай энэмнай хүдөө ажахын институтда hурадаг ерээдүйн зоотехнигүүд, ветврачнууд байшоо.

Үдын наранай шаража байха түлэг дундуур халзан зээрдэ мори унаhан агдам хүдэр бэетэй нэгэ хүн hүрэг хонидые туугаад, эндэ хүрэжэ ерэбэ. Үдэр бүри хони малай хойноhоо дахажа ябахадаа, халуун наранда шарагдажа, нюур шарайнь хүрин улаан болошонхой. Тэрэниие харамсаараа «мүнөөхи суута хонишон Бальжин Согтоевич Цыренов гээшэ энэл байгаа ёhотой» гээд досоогоо шэбшэнэб. Моринhоо буужа хонидоо хашаа соонь оруулhанай hүүлээр мэндээ мэдэлсэжэ, танилсахадаа, энэмнай минии уулзахаяа зорижо ерэhэн хүн гэжэ сохом мэдэбэб.

— Зай, Бальжин Согтоевич, хонидоо угаалгада оруулхаяа асарба гүт? — гэхэдэ:

— Эдэшни минии хүгшэнэй харууhанда байhан эхэ хонид гээшэ. Бидэ хоюулан сугтаа хүдэлжэ байhанаа нёдондо намар ами амяараа отара даажа абаа hэмди. Тиихэдээ би хусануудые харууhалдаг боложо, минии нүхэр Долгор Будаевна өөрынгөө отарада үлөө hэн, — гэжэ нүхэр Цыренов даруу зантайгаар тоб байса харюусаба.

Бэлшээри дээрэhээ хонидоо туулсаад ерэhэн Долгор Будаевна хашаа соо хаагдаhан хонидоо үдын наранда удаан байлгангүй угаалгада оруулхаяа яарана... Тэрэ эхэнэр наhажаал болоhон байбашье, яhала хүнгэн солбон зангаараа. Нэгэ хэды боломсоор Долгор Будаевна маанадаи хажууда ерээд:

— Зай, нүхэд, хонидшье угаагдажа дүүрээ, яhала сэбэр сэмсэгэр болобо. Иигээд үдын халуунай бууратар hэрюундэ байлгажа амаруулхамнай. Энээхэн hамбаанда бидэшье амаржа, налайжа hуугаад нам байса хөөрэлдэхэ аргатай байнабди, — гээд дурадхаба.

Тиимэhээ гэр бүлын аха заха үнинэй коммунист Бальжин Согтоевич өөhэдынгөө ажал тухай хөөрэжэ эхилээ;

— Манайхин найман жэлэй саада тээ эндэ нүүжэ ерэhэн байгаабди, — гээд тэрэ эхилбэ. — Тиихэдээ гэр бүлөөрөө хонин ажалда ороход гэжэ шиидээ hэмди. Үгзаяанай малша буряадай үринэр хадаа хонидой хойноhоо ямар харууhа табиха тухай мэдэхэ байгдаа. Гэхэhээ байтагай би өөрынгөө түрэhэн нютагта арбаад жэлдэ колхозой түрүүлэгшэ ябаа хүм. Тиибэ яабашье жэлэй дүрбэн сагта аhан шадалаараа ажаллаха ушартай бологдоо юм ааб даа. Тиимэhээ үнэн зүрхэнэй анхарал оролдолгын ашаг үрэ удангүй эли бодо харагдажа захалаа hэн. Бүри түрүүшынгээ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө зуун арбан табан хурьга абаhан байгаабди. Удаадахи жэлдэнь 120 хурьга абажа, маанадай урма зориг улам ехээр бадарба. Тэрэ гэhэнhээ хойшо жэл ерэхэ бүри олон түл абажа, магтаал hайшаалда хүртэhэн байхабди. Үнгэрhэн юhэдэхи табан жэлые би hамгантаяа хоюулан бараг hайнаар дүүргэжэ гараабди. Хониндhoo түл болоод ноohо абалгаар түсэбтэ даабариие үлүү гаратар дүүргэhэн байнабди.

Тиихэдээ нёдондо 100 эхэ хонин бүриhөө 126 хурьга, хонин бүриhөө 5670 грамм ноohо абаhан байгаабди. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ямараар хүдэлжэ байhан тухайгаа Долгор Будаевна өөрөө хөөрэнэ бэзэ..

Нүхэр Будаева үгэ зугаада бэрхэ, олые дуулаhан, олые хараhан хүн гэжэ дары ойлгохоор байба. Тии... аяар холоhоо hабагша ... тэрэ иигэжэ хөөрэнэ:

— Анхан би Захаамин... тагтаа залуу байхадаа ... технигэй hургуулида ...hан хүм. Тэрэмни мүнөө ... хони харууhалха хүдэлм...дэ туhатай байжа ... ёhотой. Би ахалагша ...шон боложо ороходоо ... 504 эхэ хонидые туш... абаа hэм. Би гансаараа ...дэлнэ бэшэ, намтаи су... Мария Дармаева хүдэл...

Нёдондо ган гасуур...hон дээрэhээ малаи ... дутамаг байжа, ехэл ... жэл болоhон байна. ... үнэн шударгы ажал ... ашаар тэрэ бэрхэшээл ...даа hэн. Мүнөө хонишо... дэнэр зүнай зүлгэ ногоон ...рэ гаража, досоомнай ... түрэнхэи. Мүн хони, ... гадшье шэнэ ногооной ...дэ хүртэжэ, садхалан ... лэн оолонхой.

Дам саашадаа бэелүү... зорилгомнай гэхэдэ, на... болотор хонидоо hай... бэлшээн таргалуулжа, ис...ственна үрэжүүлгэдэ ... саг соонь эмхитэйгээр ор...ха ёhотойбди. Ерэхэ ж... пенсидэ гараха ёhотой хүн... Зүгөөр эды болотороо х... ябаhан ажалаа орхихо ду... мни үгы, арга хабын байба... улам саашаа ажаллаха г... бододогби. — гээд До... Будаевна хөөрөөгөө дүүр...нэ.

Ажалдаа түрүү ябаhан ... нютаг нугадаа этигэлт... хүнүүдтэй ябадагынь мэд...жэ. Тиимэhээ Долгор Буда...на хамаг юумэндэ ураг... hанаатай байдаг дээрэ... Гурульбын сельсоведэй д...тадаар hунгагданхаи. Тии...hээ хододоол хонинон хой...hоо дахаха бэшэ, комму...нист хүн хадаа олонои хэ... бүтээхын түлөө оролдо... ябадаг гээшэ.

Жэл ерэхэ бүри түл олоо... абажа, ноohо ехээр хайша...жа, олоной дундаhаа шалга...hан бэрхэ хонишод, комму...нистнууд Цыреновтэн ниимэ... hайшаалтай магтаалтайгаа... ажаллажа байдаг юм.

В. ГАЛДАНОВ
Улаан-Үдын аймаг,
«Байкал» учхоз.

ЛЬВОВ. Львовой 130 промышленна предприяти арбадахи түсэбтэ табан жэлдэ эрхим шанарай продукци бүтээн гаргалгые дээшэлүүлхэ гэhэн угтамжын түсэб баталан абаа.

Шанарые дээшэлүүлхэ талаар львовойхидой дүй дүршэл олондо мэдээжэ. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ, Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, «Микроприбор» заводой коллективүүд иимэ үүсхэл гаргаhан юм. Шанарай түлөө хүтэлбэрилгын комплексно программа совет болон хилын саанахи түрүү предприятинуудай дүй дүршэл дээрэ мүндэлжэ, КПСС-эй Центральна Комитедтэ hайшаагдаhан байна.

Олонхи предприятинуудта продукциин шанарай түлөө хүтэлбэрилгын комплексно системэдэ автомат арга (КСУКП) хэрэглэлгэ эхилээ. Тоололгын түбгүй багахан предприятинуудhaa мэдээнүүд автомат аргаар суглуулагдажа, мүнөө байгуулагдажа эхилhэн мэдээсэлэй-тоолон тодорхойлолгын түбтэ дамжуулагдаха юм.

КСУКП-ые нарижуулан hайжаруулга хадаа арбадахи табан жэлые эрхим шанарай табан жэл болгохо гэhэн КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэридэ хотын коммунистнууд болон ажалшадай оло мянган хүн зонтой коллективүүдэй харюу болоно.

«Микроприбор» гэhэн ПТО продукцияа дэлхэйн 33 орондо эльгээдэг. КСУКП-ые ашаглажа эхилhэнэй ашаар предприяти гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэй продукци 10 дахин ехээр бүтээн гаргажа эхилээ. Мүнөө үеын байдалаар эндэ 35 продукци иимэ тэмдэгтэ хүртэнхэй. Энэнь бүтээн гаргадаг бүхы продукциинь 20 гаран процент болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ОТК-гай шалгагша комсомол басаган Ирина Кочелкова гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэhэн Ф-723 2 гэhэн прибор харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

…ниие ямараар ханганаб

hАЙХАН СЭДЬХЭЛТЭЙ ХҮН

…абаран тарилгын хүдэлмэри түлэг дундаа hэн. Тиигэдэ эгээл үдэрэй сайлалгын …. Механизаторнуудай …ра соо хүн зон олон, мэнэ …хан аймагай соёлой байгай агитбригадын гэшүүд тар наада харуулжа дүүрэд, ехэ хүлгөө шууяатай … Тиигэhээр байтарнь, …аа машинын абяан …дажа, гэнтэ бүришье …эр хөөрсэгэнэлдөөн болобо.

— Зай бү шууягты, хэн …эд орхихо hэм, автолавка …шэ гү даа, — гэжэ углуу … абяагүй hуухан наhатай…аг нэгэ хүн захирган хоо…хоор дуугарба. — Алек…ей Григорьевичhоо ондоо …н саг соогоо ерэгшэ hэм. …шөө саг бии, яаралгүйхэн …рэгтэй юумэеэ абана бээз…

…Эдэ үгэнүүдые дууламсаа…а, тэндэ байгшад булта …ахуу яаралгүйхэн hубарил… газаашаа гаража, авто…авка машинын хажуугаар …лдэбэ. Тэдэниие маши… … эзэн уриханаар угтажа: …улиеэгты, энээниие хараг… хэмжээд, үмдеэд үзэгты» гэжэ байжа хүн бүхэндэ …лэхэнөөр хандана.

— Иимэл hайхан налгай …уу зантай хүн юм даа,— …э үнеэхи наhатайшаг хүм… хожомынь танилсажа …дэхэдэмнай, Байгалай сов…зон тракторно-таряан ажа…й бригадын суута бригад…р Валентин Герасимович …мененин үгэ залгаа бэлэй. …Бүхы наhаараа худалдаа …аймаанда хүдэлнэ. Минии …дэхын ажал дээрээ хүнэй …йно ябаагүй, харин саг үр…жэ магтуулжа байдаг. Нү…р Мезенцев үнэхөөрөө …шэдгүй сэбэр hайхан зан…й, одоол ёhотой үнэн сэхэ …н гээшэ. Миил хооhон … хэлэжэ ябахагүй, хэлээл … тэрэнээ хүсэлдүүлжэ hа…дааг. Харана ха юмта, хүн …ойгоо хөөрэлдэжэшье …анi ондоохон. Эдэшни …лтадаа сэдьхэлээ хананги …охо байха, үзөөрэйгты…

Хожомынь даа, аймаг до…ор ажалшадай ажаhуудалай …лтэнүүдэй ямараар дүүргэдэжэ байhантай танилсажа ябахадамнай, солото бригадирай магтаалай тэдэ үгэнүүд ээлүүдгүй сэдьхэл hанаандамнай ородог байhан. Ушарынь, ябаhан лэ газартамнай эндэхи малшад болон механизаторнууд Кабанскынгаа аймагай эд хэрэглэгшэдэй нэгэдэлэй худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, илангаяа нүүдэл наймаанай жолоошод-наймаалагшадай ажалые магтажа, hайн hайхан юрөөлнүүдые табидаг байба. Тиимэ нүүдэл автолавкын жолоошод-наймаалагшадай нэгэниинь нүхэр Мезенцев болоно. Алексей Григорьевич зургаан арбаяа гэшхэжэ ябаhан хүн. Эндэ хүдэлжэ эхилhээр хорин жэл болохонь. Тэрэниие мэдэхэ танихагүй зониие Байгалай болоод Кабанскын совхозуудта, илангаяа малшадай дунда олохонь бэрхэтэй байха. Энэмнай иимэ удаан ve сагта нэгэл ажалдаа хүдэлжэ байhан хадаа, өөрөөшье үнинэй ажаллажа байhан малшадаа бултыень шахуу дүтэ танидаг болонхой. Зүгөөр, гансашье танидаг болоhон бэшэ, харин тэдэнэй эрилтэ гуйлтануудые дууhан мэдэдэг, тиимэ ушарhаа саг соонь бэелүүлжэ үгэхые оролдодог дээрэhээ зонойнгоо дунда хүндэ ямбатай ябана бшуу.

— Зонойнгоо эрилтэ гуйлтые hайн мэдэжэ хүдэлхэ хэрэгтэй, — гэжэ тэрэ өөрынгөө дүршэл тухай хөөрэдэг. — Энээнэй түлөө тэдэнтэй ходо хөөрэлдэжэ, юунэй хэрэгтэйе мэдэжэ абадагби. Ингэжэ уридшалан мэдэжэ байгаагүй hаа, хүн бүхэнэй эрилтэ хангаха бэрхэтэй байдаг. Тиихэдэ үшөө сагаа мэдэжэ ябаха хэрэгтэй. Хэрэгтэй эд бараагынь саг соонь барюулха гээшэ ехэ удхатай ха юм. Энэ асуудалда би ходо hаналаа табижа, уридшалан тогтоогдоhон маршрудhаа ямаршье үедэ багашье хазагайрангүй ябахые оролдоноб, ехэнхи ушарта заатагүй хүсэлдүүлжэл hаладагби. Мүнөөшье харана ха юмта. Эдэшни бултадаа hурашоод, сагаа хараад байна. Багахан хожомдобол шни, заримашуул үшөө ёлгонолдон хараад байха. Наймаанай хэрэгтэ жэжэ божо юумэн байдаггүй, өөрыншье абари занhаа эхилээд. Хубсаhа хунарташни хүрэтэр хүн зон адаглан байдаг. Ходол зоной нюдэн дээрэ ябана ха юмбибди.

Нээрээшье, зүбшөөнгүй байхын аргагүй даа. Одоол өөрынгөө бэе дээрэ үзэhэн хүнэй хэлэhэн үгэ ха юм. Хүн бүхэнтэй, үбгэн залуу илгаагүй урин налгайгаар хандаха, ниисэтэй байлга наймаалагшын шанар шэнжэдэ байха ушартай гэжэ тэрэ тон зүб тоолодог байна. Хаанашье hаа, магазин гү, али автолавкадашье илгаагүй хамаг юумэн эмхитэй, гуримтай, хүнэй нюдэндэ торомоор байха зэргэтэй, теэд үнэндөө дүршэлтэй наймаашан тиимээр байлгадагшье. Малшадай, загаhашадайнгаа байрануудаар ябахадаа эд бараагаа нарин нягтаар хадагалжа, сэбэр hайханаар абажа ябадаг шуу. Тиигээгүйдэ баhа аргагүй. Юуб гэхэдэ, Алексей Григорьевичой харгы зам ута юм. Зургаан хоног бүри эрхэ бэшэ Каргино, Колесово, Шигаево, Творогово, Истомино, Ранжурова болон бусад тосхонуудаар эрьежэ ерэдэг. Тиихэдээ харгыдаа дайралдаhан хоёр-гурбаншье хүнэй байбалнь, заатагүй тогтожо, хэрэгтэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые үгэжэ үнгэрдэг. Жэшээлхэдэ, Таракановка тосхондо аяар зургаа дахин — огородно бригадада, тугалшадай хажууда гэхэшэлэн байжа наймаагаа дэлгэрүүлдэг гуримтай. Ингэжэ дунда зэргээр үдэр бүри тооной 500—600 түхэригэй түрүүшын ээлжээнэй эд бараа худалдадаг байха юм. Энээнэйнгээ ашаар hара бүриингөө даалгабари ходо үлүүлэн дүүргэжэ шададаг.

— Хээрэ талада үхэр мал адуулжа ябаhан гансашье хүниие харахадаа, машинаа байлгажа минуташье hаа мэндэ амидыень мэдэжэ үнгэрдэгби, — гэжэ нүхэр Мезенцев омогорхон хөөрэнэ, — Ганса зуруулшье абабалнь, сэдьхэлээ хананги бусахаш. Хүйтэн сагта ямаршье ушар болохо. Хүнэй хараhаар лэ байтар хажуугаарнь миил гүйлгөөд гаража болодоггүйл даа. Арюун нангин уялгамнай тиимэ гээшэ бэзэ. Хүндэл туhалха, хүнэйл эрилтэ гүйсэдхэхэ гэhэн…

Иимэ hайхан сэдьхэлтэй, hанал бодолтой хүн хадаал нүхэр Мезенцев үргэн ниитэ зонойнгоо дунда алдартай ябана ха. Али бүхы юумэндэ hаналаа табидаг, хэhэн ажалаа тоб байса хээд, бүтээгээд ябадаг хадань тэрэниие нютагайхидынь хододоо хүндэлжэ магтадаг.

Үнгэрhэн тэрэ хабар Байгал шадараар ябажа уулзахадааш бидэ Алексей Григорьевич тухай hайн hайхан үгэнүүдые дуулажа ерэhэнээ мүнөө мартадаггүйбди. Бүри hая аймагай үйлэдбэриин түрүүшүүлэй слёт дээрэ тэрээн тухайгаа баhал дахин магтаал юрөөл дуулахадаа мүн лэ досоогоо баяртай ябаа hэмди.

— Иимэ зоной, жиирэй мэргэжэлтэдэй хүсөөр бага бэшэ юумэн хэгдэнэ, тэдэндэ анхаралаа табингүй байхаар бэшэ, — гэжэ партиин Кабанскын райкомой хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Петров хөөрэжэ hуугаа hэн. — Мүнөө зунай үедэ тэдэнэй ажалые илангаяа зүбөөр эмхидхэхэ шухала. Яахадааб гэхэдэ, олонхи малшаднай хээрэ талаар байрлаhхай, эгээл hү ехээр haaxa, мяха абаха зохид үе ха юм. Саг соонь эд бараа, эдеэ хоолоор дүүрэн хангажа байха ёhотойбди. Энэмнай эдэ автолавкын жолоошод-наймаашадhаа ехэ дулдыдадаг. Олонхидынай энэ харюусалгатай уялгаяа зүб оилгодог юм. Тэдэнэй тоодо нүхэр Мезенцев орохо ёhоороо оролсоно…

…Талын дардам харгыгаар автолавка машина тооhо бурьюулан гүйлгэнэ. Тэрэнэй Алексей Григорьевич жолоошон абдараар дүүрэн эд бараатай, хүхюу баярай тэмдэг, — нюур шарайдань. Мүнөөдэр харгынь ута, малшадаа эрьежэ ерэхэ үдэрынь. Яаралтай түргөөр табилуулна. Тиигэншьегүй яахаб, тэрэниие хүлеэhэн зон олон…

Ив. ОЧОРОН.

Александра Фомина Загорск посёлогой 17-дохи магазинда наймаалагшаар ажаллана. Коллектив соонь дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ тэрэ түрүү зэргэдэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Фомина.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

„Молния-I"

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Хэлхеэ холбооной «Молния-1» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1976 оной июлиин 23-да Советскэ Союзhаа дэгдээгдээ.

Энэ хэмэл одон алас холын телефонно-телеграфна радио-холбоонон оньhон түхеэрэлгээр холын хойто нютагуудай, Сибириин, Алас-Дурнын ба Дунда Азиин районуудта тодхогдоhон «Орбитын» пунктнуудта СССР-эй түбэй телевидениин программануудые дамжуулха зорилготой.

„Харюу түргэн үгыт"

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын мартын 18-най номерто толилогдоhон байгаа. Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой холын малшадай культурна эрилтэ муугаар хангагдана, тэдэнэртэ кинофильмнүүд тон үсөөн харуулагдана гээд тэндэхи малшад Р. Содбоева, Е. Бадмаева, Д. Ламуева гэгшэд бэшэhэн юм.

Тус бэшэгэй мүрөөр хэмжээ абахынь тула Баргажанай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ газетын редакци хандаа hэн.

«Дурсагдаhан бэшэг соо хэлэгдэhэн баримтануудые шалгажа үзэхэдэ, булта зүб гэжэ элирүүлэгдэhэн байна. Малшадай соёлой эрилтэ хангалгые hайжаруулха тухай асуудал Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна комитедэй заседани дээрэ харагдажа, тодорхой хэмжээнүүдые хараалhан тогтоол абтаа. Тус колхозой харьяата Соёл, Хара-Үhан, Уржил гэжэ нютагуудай малшадта долоон хоногто хоёр дахин кино харуулагдадаг болонхой. Тиихэдэ малшадые худалдаа наймаанай, медицинын, ажаhуудалай талаар хангалгые hайжаруулха хэмжээнүүд абтаба» гээд Баргажанай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Сыщук И. Я. редакцида мэдээсэбэ.

НЭГЭДЭМЭЛ СОЦИАЛИС ВЬЕТНАМ

Тэрэ гэhээр жэл болоо. Урда Вьетнамда илалтын туйлагдаhан хабар hэн. Нүхэр Чан Мин Тыогтой би нэгэдэхи харгыгаар Сайгон ошожо ябабаб. Мүнөө тэрэ хото Хошимин гэжэ нэрлэгдэнхэй. Намтай ябагша нүхэр хуушанай революционер, оронойнгоо урда зүгтэ түрэhэн хүн. өөрынгөө эдир залуу наhан тухай, француз колонизаторнуудтай болоhон тэмсэлдэ хабаадалсаhан, Сайгонон түрмэдэ хаагдаад байхадаа дабажа гараhан бэрхэшээлнүүд тухайгаа hанан дурсан хөөрөө бэлэй. Энэ нүхэр Хо Ши Минтэй сүг хүдэлмэрилхэ золтой байhан хүн. 1954 ондо, Женевскэ хэлсээнүүдэй баталагдаhанай hүүлээр Ханой ерэхэдэнь, парти тэрэниие «Тхонгият» — «Нэгэдэл» гэжэ газетын редактораар томилhон юм. Тэрэ газетын хуудаhан дээрэhээ ороноо нэгэдүүлгэдэ тэмсэлдэ бодохо уряа олохон жэлдэ соностоо.

Хойто ба Урда вьетнамцуудай зоболон ба этигэл найдабари хоёрые ниилүүлhэн 17-дохи параллель. Яахадаа зоболон бэ гэхэдэ, оронойнь хоёр хуби болгон хубаахадаа олон түмэн хүнүүдые бэе бэеhээнь холодуулhан бэлэй. Яахадаа этигэл найдабари бэ гэхэдэ, вьетнам патриодууд үдэрhөө үдэртэ, хэдэн жэлдэ Эхэ ороноо сүлөөлхэ ба нэгэдүүлхэ хүсэл найдабаритайгаар эзэрхэг түрэмхэйшүүлдэ эсэргүүгээр үсэд шангаар тэмсэhэн байха юм.

— Мүнөө тэрэ хүсэл эрмэлзэлнай бэелээ, — гээд нүхэр Тыок намда хэлээ hэн. — «Нэгэдэл» газетэ өөрынгөө хэхэ үүргые дүүргээ гэжэ тоолохоодо болоно. Тиимэhээ мүнөө hүүлшын номернууд гаража байна. Эхэ оронноймни 50 миллион хүн зон мүнөө хамта ажаhууханъ гэжэ hанахадаа би ехэл зол жаргалтай байhанаа мэдэрдэгби…

Ханой хотодо нэгэдэмэл Вьетнамай национальна суглаанай түрүүшын сессиин болоожо байхада нүхэр Чан Мин Тыогой хэлэhэн эдэ үгэнүүд минии ой ухаанда hанагдаа hэн. Энэ сесси хадаа ороноо нэгэдүүлхэ тушаа бүхы арадайнгаа хүсэл эрмэлзэлые хуулита ёhoop батадхаа бшуу.

Сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн гол асуудалнуудаар тобшолол хэхэ зуураа, нигэжэ хэлэхэдэ болохо байна: тэндэ пролетариадай засагтай гүрэн түрэ байгуулха тухай хэлсээн болоо. Партиин хүтэлбэри доро арад зонойнгоо Эхэ орондоо бодото эзэн байха эрхые батa найдамтайгаар энэ гүрэнэй хангахань лабтай. Мэнэ hаяхан байгуулагдаhан Вьетнамай Социалис Республикын Конституциие мүнөэ тусхай комисси зохёожо байна. hүүлээрнь үндэhэн хуулиинь проект бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ үргэнөөр табигдаха юм. Шэнэ конституциин баталагдан абтатар ДРВ-гэй конституци орон доторнь хүсэндөө байха болоно.

Нэгэдхэгдэhэн энэ шэнэ гүрэн дотоодынгоо, мүн гадаадынгаа политикада өөрын онсо хараа шэглэлтэй. Вьетнамай түүхын шэнэ шата хадаа бүхы оронойнай газар дээрэ хэгдэhэн социалис революциин шата мүн гэжэ Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-ган нэгэдэхи секретарь Ле Зуан тэмдэглэhэн байна.

Оронойнь Хойто ба Урда зүгүүдтэ революционно энэ замай адли бэшэ байhан мэдээжэ юм. Хэрбээ нүхэдэй туhаламжаар, нэн түрүүн Советскэ Союзай туhаламжаар ДРВ-гэй аяар гушан жэлэй туршада социалис байгуулалта тогтоожо байхада, hая дүүрэhэн дайнай хойшолонтой ба колониальна үлэгдэлтэй Урда Вьетнамай тон бэрхэшээлтэ эрхэ байдалда социально-экономическа гүнзэгы хубилалтын замда гараhаар оройдоо жэл үнгэрбэ.

Демократическа Вьетнамай арадай ажахын дайсанай бомбодолгоhоо ехэ хохидолдо ороhониие хараада абаха хэрэгтэй. Хойто Вьетнам 1975 оной эсэстэ дайнай hүүлэй hэргээн бодхоолгын тон шухала асуудалнуудые гол түлэб шиидхэжэ шадаhан гээшэ. Арадайнь ажахын гол hалбаринуудай хүгжэлтэ дайнай урда тээхи 1965 оной хэмжээе хүсөөд, ахижа эхилээ. Республикын провинцинуудаар ябахадаа, дайнай үедэ hандаргагдаhан хотонууд болон хүдөө тосхонуудай hэргээн бодхоогдожо байhаниие, промышленна шэнэ объектнүүдэй, рудник болон электростанцинуудай барилганууды хараhан байнаб. Хаанашье ябахадамнай вьетнамцууд СССР-эй ба социалис бусад оронуудай үзүүлжэ байhан ехэ туhаламжа тушаа баяр баясхалантайгаар хэлэдэг бэлэй.

Гансахан жэлэй туршада оронойнь урда хубида тон ехэ юумэн хэгдэнхэй. Сайгон хотын сүлөөлэгдэhөөр hapa болоод байхада ошохоодоо ажалгүй 1,5 миллион хүн зониие, фабрика ба заводуудай хооhон цехүүдые, үлэсхэлэн зоболондо нэрбэгдэhэн үгытэйшүүлэй бүлэнэрые хараа hэм. Арадай засаг эндэ дары түргэн экономикыень хубилгажа, гүрэнэй сектор байгуулжа, хүн зониень ажалтай болгожо ороо бэлэй. Хүдөө нютагуудта экономическа шэнэ районууд байгуулагдана, дайнай үедэ хаягдашаhан газарнууд ашаглагдажа эхилээ.

Оронойнь урда зүг экономическа талаараа ойрын жэлнүүдтэ ямар арга боломжотой гээшэб? Ханойдо болоhон сесси дээрэ энэ асуудалда харюу үгтэhэн байна. Вьетнамай ажалшадай партиин Урда Вьетнамай комитедэй секретарь Фам Хунг гүрэнэй сектор ба хамтын ажалые саашадань хүгжөөхэ шухала байhаниие тэмдэглээ. Оронойнь экономикодо ехэ хохидол ушаруулжа байдаг, дэлгүүрэй эзэд байhан компрадорско буржуазие, хонжоо наймаашадые үндэhөөрнь усадхаха асуудал табигданхай.

Вьетнамай ажалшадай партиин хүтэлбэриин хараалhанай ёhoop, оронойнь хойто ба урда зүгүүдэй хоорондохи социально-экономическа ажабайдалдахи илгаанууд яаралгүй усадхагдаха ба хоорондонь бии байhан ашатай туhатай юумэн хүгжөөгдэхэ байна.

Нэгэдхэгдэмэл оронойнь саашанхи арга боломжонууд тухай хэлэхэ болоо hаа, экономикодонь хүгжэлтын шэнэ зам нээжэ үгэмөөр байгаалиин тон ехэ баялигуудай бии байhан тухай вьетнам нүхэд намда хөөрөө hэн. Орон доторнь тарялангай таба миллион гектар, хэдэн миллион гектар шэнэ ба боро газар бии, хэдэн миллион гектар ой модоор ээлэгдэнхэй, хэдэн томо портнуудтай далайн эрье аяар 3.200 километртэ hунадаг гээшэ.

1976 — 1980 онуудта Вьетнамай арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб зохёолго мүнөө дүүрэнтэжэ байна. Энэ түсэбые Советскэ Союзай табан жэлэй түсэбтэй зохилдуулан тааралдуулга хадаа Вьетнамай экономикые саашадань хүгжөөлгэдэ тон шухала удха шанартай юм. Энэ ороной энергетическэ, горно, металлургическа, химическэ, машина бүтээлгын промышленность ба хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ СССР бага бэшэ туhаламжа хүргэхэ байна.

Ханойдо болоhон сесси дээрэ Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гай табиhан холын хараата түсэб 15—20 жэлэй туршада социализмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулжа дүүргэхэ тухай хэлсээн болоо. Социализмда шэлжэн ороолгын бүхы үедэ ороноо индустриализацилга гол хараань байха зэргэтэй.

Хараалагдаhан зорилгонуудые бэелүүлхын тулада ажалшаданиь хамаг хүсэ шадал элсүүлэгдэхэ болоно. Энэ зорилготой дашарамдуулан, Италиин «Ринашита» журналай нигэжэ бэшэhэндэ анхарал хандуулмаар: «…Вьетнамай коммунистнууд үзэг бэшэг мэдэхэгүй, үеын үедэ үгытэй ядуу байдалhaa гараагүй байhан олон миллион таряашадые оронойнгоо бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ бодхоожо, тэдэниие мүнөө сагай ушар ёhо мэдэхэ эрхэтэд болгон хүмүүжүүлжэ, общественно шэнэдхэн хубилгажа байна».

Шэнэ Вьетнам уласхоорондын таатай зохид эрхэ байдалда хүгжэжэ захалаа гээд Ханойдо болоhон сесси дээрэ тэмдэглэгдэhэн: тэрээнэй нэрэ хүндэ олон оронуудаар мэдэрэгдэнэ, дэлхэйн социалис байгуулалта улам бэхижэнэ. «Вьетнамай газар дээрэ социалис гүрэниие байгуулга хадаа социалис хани нүхэсэлэй нэгэдэлэй хүсые улам бэхижүүлэн, Зүүн Урда Азида эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хүсэн болохо» гээд Лаосой «Сиенг пасасон» газетэ бэшэнэ.

Нүхэр Тыогтой Вьетнамай 1-дэхи харгыгаар сүлөөлэгдэhэн Сайгон ошоhоорнай жэл үнгэрбэ… Нүхэр Тыок өөрынгөө түрэhэн энэ хотодо 30 жэл ерээгүй ябаhанаа бусажа ерэхэдээ: Вьетнамай революциин хүсэн — бүхы оронноймнай нэгэдхэгдэмэл хүсэн» гэжэ хэлээ бэлэй. Мүнөө нэгэдхэгдэмэл Вьетнам түүхынгээ харгыда алас холые зорихой.

О. ТРОФИМОВА,
(АПН).

МОСКВА. «Совтрансавто» гэhэн бэшэгтэй, промышленна түхеэрэлгэ, прибор, химикадууд болон эдеэ хоол шэрэдэг автопоезднуудые хилын саанахи гүрэнүүдэй олон хотонуудта хаража болоно. Совет нэгэдэл Москва — Гамбург — Москва гэhэн шэнэ лини hаяхан нээгээ. Жэлэй дүүрэтэр Москва — Брауншвейг — Москва гэhэн үшөө нэгэ лини нээгдэхээр хараалагдана. Энэ хадаа СССР ФРГ хоёрой хоорондо худалдаа наймаанай харилсаанай үргэдхэгдэhэнэй үрэ дүн болоно.

«Совтрансавто» Советскэ Союз болон Баруун Европын олон гүрэнүүдэй хоорондо ашаа шэрэнэ. Тэрээнhээ гадна Советскэ Союз дотор, зүүн тээhээ баруулжань, баруун тээhээ зүүлжэнь ашаа шэрэдэг байна. Жэшээнь Японhoo Баруун Европо, Японhoo Иран, Баруун Европоhoo Иран абаашагдаха ашаануудые «Совтрансавто» шэрэдэг юм. 1980 он болотор «Совтрансавто» хоёр дахин ехээр ашаа зөөдэг болохо гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно.

Нэгэдэлэй коллектив түсэбүүдээ hайн аша үрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө оролдоно. Урид абаhан социалис уялгануудаа хаража үзөөд, «Совтрансавто» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд угтамжынгаа түсэбhөө гадуур 250 мянган түхэригэй олзо доход абаха гэжэ шиидээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэхи классай жолоошод (зүүн гарhаа) М. В. Матыос, Д. Д. Дудов, Ф. Г. Марцев, В. С. Кульчихин, Н. С. Лызин. Эдэнэр Европын олон гүрэнүүдтэ ашаа шэрэдэг юм.

ТАСС-ай фотохронико.

…Шахтёрто …литературна …ан олгогдобо

ТАЛЛИН. (ТАСС). Эстониин шахтёр Аксель Пертель гэгшэ хүдэлмэришэн анги тухай литературна эрхим зохёол бэшэлгээр СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной, ВЦСПС-эй соносхоhон конкурсын лауреат болобо. Энээнэй бэшэhэн «Хүнүүд, Марса ба машинанууд» гэhэн документальна туужань Эстониин Марса хужарай бассейнэй шахтёрнуудай ажабайдал тухай уран хурса зохёолой түлөө тусхай шангаар тэмдэглэгдээ.

Арадай үргэн хэрэглэлэй шэнэ эд бараан

ЛИТВАГАЙ ССР. Алиутусска холодильнигуудай завод «Снайге-10» түхэлэй ажаhуудалай шэнэ холодильник бүтээн гаргаба. Холодильнигай досоодохи камеранууд зохидоор тааруулан табигдаhан, газаа талаhаашье зохид hайхан.

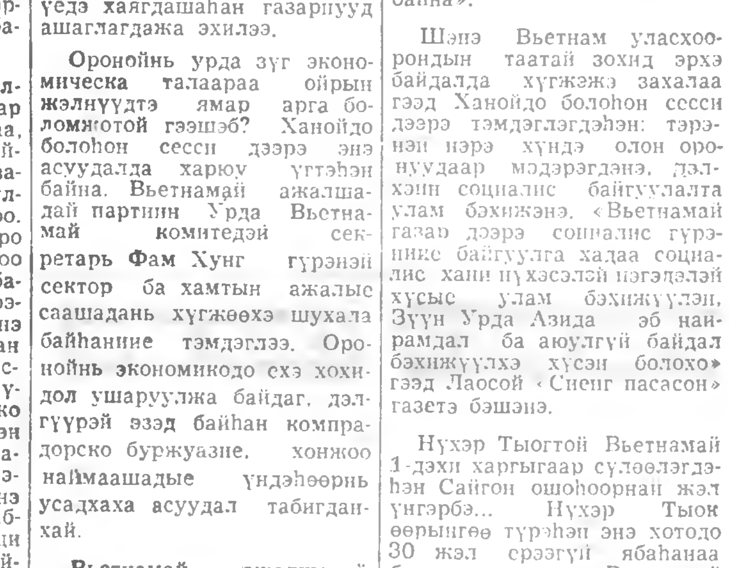
Предприятиин хүдэлмэрилэгшэд арбадахи табан жэлые амжалтатайгаар эхилээ: үдэр бүри тэдэнэр мянган, тэрэ тоодо түсэбhөө гадуур 50 аппарат бүтээн гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженер-конструктор Ирина Дробитько «Снайге 10» түхэлэй шэнэ холодильнигай дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

МОСКВА. СССР-эй ВДНХ-да ажаhуудалай хэрэглэлэй эд бараае онтоор худалдаха ярмаг болоно. Эндэ 41 мянган ондоо продукци харуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хахад литр багтаамжатай гурбан амhартатай термос. Тэрэ 4 килограмм шэгнүүртэй. Минскын холодильнигуудай завод энэ шэнэ термос бүтээн гаргаhан байна.

ТАСС-ай фотохронико.

РСФСР: автономито республиканuудhaa

МОДО БЭЛЭДХЭЛГЫН ИНДУСТРИ

Коми автономито республикын тайгын Ныдыб тосхоной hүүлшын модошод нүүжэ ошобо. Тэдэнэр городой түхэлтэй Кажим посёлогто түхеэрэлгэтэй гэрнүүдтэ түбхинөө, томодхогдоhон оньhожоруулагдамал доодо складта операторнууд болон крановщигуудай ажалтай болоо. Шэнэ посёлогтонь hайн клуб, магазинууд, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комплекс бии юм. Посёлогто хүрэтэр hайн автохаргы баригданхай. Тиимэ харгытай болоhоной ашаар гол мүрэнүүдээр модо урадхуулагдахаяа болибо. Модоор баян газарта хүдэлмэришэдэй коллективүүдые эмхидхэжэ, техникээр хангаhанай ашаар модо бэлэдхэлгые ашаг үрэ ехэтэй болгохо арга олдоhон байна.

Бүхэсоюзна модоной промышленностиин «Комилеспром» нэгэдэл энэ табан жэлэй туршада модо бэлэдхэлгын холын хараатай районуудта үйлэдбэреэ томодхон эрхилхэ зорилго табиhан байна. Хүдэлмэришэдэн болбосон түхэлтэй тосхонуудые, оньhожоруулагдамал доодо складуудые, hайн автохаргынуудые бариха түсэб бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Тиигэхэтэн хамта ямаршье оньhожоруулгагүй байhан багахан 60 склад үгы болгогдохо. Тайгадахи багахан 40 тосхоной хүн зон городой түхэлтэй посёлогуудта hаядаа нүүжэ ошохоор түсэблэгдэнэ.

Э. ВАСИЛЬЕВ,
ТАСС-ай корр.

Сыктывкар.

ШЭНЭ УРГАСЫН ПРОДУКЦИ — СТОЛДО

Хойто-Осетиин тарялан дээрэ горохой ургаса хуряалга эхилжэ, ногоохон горошегууд болбосоруулгада эльгээгдэжэ байна. Пригородно ба Ардонско районуудай ажахынуудта горохой баян ургаса хуряагдана.

Черменэй консервэ бүтээгшэд түрүүшын зуугаад мянган баанха конвейерhээ гаргаба. Минута бүхэндэ 60 баанха консервэ үйлэдбэрилхэ бүтээсэтэй шэнэ механизмууд энэ заводто hаяхан ашаглалгада оруулагдаhан байна.

Автономито республикын предприятинууд байгша ондо 3 миллион баанха иимэ продукци бүтээн гаргахаар түсэблэнэ. Эндэхи предприятинууд зэдэгэнээр, бусад жэмэсээр варени хэдэг, үгэрсэ консервэлдэг юм. Ороной холын хойто районуудта ажаhуугшадта шэнэ ургасын түрүүшын продукци эльгээгдэжэ байна.

Т. ЕФИМЦОВ,
ТАСС-ай корр.

Орджоникидзе.

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЬЭЭ…

Удмуртиин «Союзшахтоспецмонтаж» управлениин hуралсалай түбтэ техническэ hуралсалай «НМИ-4» түхэлэй комплекс тодхогдобо. Ижевскэ механическа институдай студентнэрэй конструкторска бюрогой гэшүүд иимэ түхеэрэлгэ зохёон байгуулhан байна.

Студентнэрэй гараар бүтээгдэhэн прибор болон түхеэрэлгэнүүд энэ институдай hуралсалай кабинедүүдтэ табигданхай. Студентнэр лабораторно хүдэлмэреэ бүтээхэдээ, экзамен ба зачёдуудаа тушаахадаа, тэдэ приборнуудые, түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэдэг байна. Автономито республикын эгээ томо дээдэ энэ hургуулиин студентнэр түрүүшын жэлhээ шэнжэлхы хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулагдана. Тэдэнэй ажалые институдай мэдээжэ эрдэмтэд хүтэлбэрилдэг юм.

Ю. КЕДРОВ,
ТАСС-ай корр.

Ижевск.

ШЭНЭ ФАКУЛЬТЕТ

Чувашай И. Я. Яковлевай нэрэмжэтэ багшанарай институтда эхин hуралсалай педагогикын ба методикын факультет нээгдэбэ. Поволжиин автономито республиканууд болон областьнуудай hургуулинуудай нэгэдэхи-гурбадахи классуудай шабинарые hургаха багшанарые энэ факультедтэ бэлдэхэ юм. Шэнэ факультет тус институдай наймадахи факультедынь болоно. Чувашай багшанарай институтда 4.000 шахуу студент hуралсадаг байна.

В. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС-ай корр.

Чебоксары.

Уласхоорондын шэнжэлэл

БҮДҮҮЛИГЭЭР БААДХАНА

Италиин доторой хэрэгүүдтэ томо томо баруун капиталис гүрэнүүдэй бүдүүлигээр хамааралсажа байһан тухай шэнэ гэршэ баримтанууд энэ долоон хоног соо мэдээжэ боложо, Баруун Европодо улад зоной зүгһөө эрид шууд буруушаагдаба. Хэрбээ правительствын бүридэлдэ коммунистнуудай оролсоо һаань, Италида ямаршье финансова, экономическа туһаламжа үзүүлхэеэ арсаха тухай һаяшаг Пуэрто-Рикодэ болоһон зүблөөн дээрэ Холбоото Штадууд, ФРГ, Англи ба Франци нюусаар ойлголсоһон байна гээд ФРГ-гэй канцлер Шмидт Вашингтондо ерээд байхадаа, журналистнуудта мэдүүлһэн байна.

Италиин хүтэлбэрилгэдэ коммунистнууд хабаадалсажа болохонь гү гэжэ баруун оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хэдэн удаада уридшалан һануулга хэһэнэй һүүлээр, мүн мэхэлхэ, заналта хэхэ мэтын аргануудые хэрэглэжэ байгаад, Апеннинэдэхи политическэ байдалда нүлөө үзүүлхые һэдэһэн ЦРУ-гай, олон үндэһэ яһанай монополинуудай бирагүйхэн үүргэ дүүргэжэ байһые хэдэн удаада элишэлһэнэй һүүлээр капиталис дэлхэйн «дүрбэн ехэ гүрэнүүд» доромжолхы ябуулга хэжэ эхилһэн байна.

Энэ хадаа Европодо аюулгүй байдал, хани холбоо хангаха тухай асуудалаар болоһон зүблөөнэй түгэсхэлэй актын дүримүүдтэ зүрюугээр уласхоорондын эрхын бодото нормонуудые нюуса далдагүйгөөр хазагайруулһан ябадал мүн болоно гээд Баруун Европын олониитэ «дүрбэн ехэ гүрэнүүдэй» абаһан энэ шиидхэбэриие сэгнэбэ.

Тон шухала удаадахи зүйлнүүд анхарал хандуулна гэбэл: Италида эсэргүү экономическа хашалтанууд, тэрэнэй парламентын һунгалтын урда тээ үйлэдэгдөө, энэ һунгалта дээрэ коммунистнууд оронойнгоо түүхэ соо эгээл ехэ амжалта туйлаа, тиигээд шэнэ правительствын бүридүүлэгдэжэ ядажа байһан орёо хүшэр асуудалай орон дотороо шиидхэгдэхэ тон хүндэхэн үеэр тэдэ ушарнууд тунхаглагдаһан байна гээшэ. «Дүрбэн ехэ гүрэнүүдэй» абаһан шиидхэбэриие Италидашье коммунис партиһаа, бусад демократическа партинуудһаа гадна, олохон буржуазна ажал ябуулагшад, хэблэлэй органууд шүүмжэлэн буруушаагаа, тиихэдэ Италиин министрнүүдэй совет яаража энэ хэрэгһээ холо болоһон байна. Тиихэдээ Пуэрто-Рикодэ байлсаһан Италиин правительственна делегаци энээн тухайда юушье мэдээгүй юм гэбэ.

Италиин хэблэл энэ шиидхэбэриие нюуса далдагүй заналта мүн гээд тоолоно. «Сүлөөтэ байдалые, демократиие хамгаалагшад гээшэбди» гэжэ өөһэдыгөө нэрлэдэг байһан түрүү капиталис гүрэнүүдэй зүгһөө бэеэ дааһан байдалай ба догоройнгоо хэрэгүүдтэ хамааралсадаггүй байлгын гол ёһонуудта үнэндөө ямараар хандадагыень энэ шиидхэбэри тайлбарилан харуулна гээд «Унита» хэблэл тэмдэглэнэ.

АМЕРИКАН СЭРЭГШЭД АЗИҺАА ЗАЙЛАХА ЮМ ГҮ?

США-гай сэрэгэй алба хэгшэдэй Таиландын сэрэгэй баазануудһаа гаража ошолгые американ прессэ шухала һонин мэтээр өөрынгөө уншагшадта, мүн бүхы дэлхэйдэ хүргэһэн байха юм. Мүнөө үедэ Азиин ехэ газар дээрэ нэгэшье американ солдат үлэбэгүй гэжэ байгаад июлиин 20-до һэгшүүтэйгээр соносхогдоо һэмнай. Гонконг тээшэ ниидэжэ ябаһан США-гай ВВС-эй сержант Дж. Дэвис гэгшын Бангконгын аэропортдо бууха лаар лэ, американ журналистнууд тэрэниие эгээл һүүлшымнай сэрэгшэ Таиландһаа байтагай Ази түбиһөө зайлан гаража ябана гээд нэрлэһэн байна.

Вашингтонтой политическэ болон экономическа нягта харилсаатай байһан Таиландын гадаадын политикада США-гай харилсаан һая болотор онсо һуури эзэлдэг бэлэй. Нэгэ үедөө энэ орон Корейдэ болоһон дайнда татажа оруулагдаад байба. Ходо һэлгэсэлдэжэ байһан сэрэгэй кабинедүүд Вьетнамда болон Лаосто эсэргүү империалис дайнда хабаадалсахыень солдадуудые эльгээдэг байба. 1969 оной үеэр Таиландын газар дээрэ США-гай ВВС-эй 90 баазанууд, мүн сэрэгэй бусад объектнүүд бии байба. Тэндэ 50 мянган американ сэрэгэйхид байрладаг һэн. Тэмсэжэ байһан Индохитадай хото городуудтань имагтал эндэһээ ошожо хорото муухайгаар добтолдог бэлэй.

Кыкрит Прамот гэгшээр толгойлогдоһон Таиландын правительство зүүнэй үзэлтэй олониитын баалалта доро энэ оронһоо сэрэгүүдээ гаргахыень, Таиландын газар дээрэ американ сэрэгэй баазануудые хаахыень США-да эрилтэ табяһан байна. Таиландын правительствын һэлгэгдэхэлээр энэ орон дотор «үлэһэн хүсэнүүдээ», сэрэгэй хэдэн баазануудые байлгажа шадагша аа гүбди гэжэ Пентагон зарим тэды найдабаритай болобо ха. Ээзрхэг түримхэйшүүлые өөһэдынгөө газар дайдануud дээрэһээ намнан гаргаһан, хүлһөөр табигдаһан хуули засагуудаа унагааһан Индохитадай тэдэ оронуудай зүгһөө «ехэхэн аюул тохёолдуулагдана» гэһэн худал хуурмаг үгэ хүүр дахин тараагдаба. Тиихэдээ Пентагон Таиландын американ үзэлтэй бүлэгүүдэй туһада хүртэхые найдаба. Тэдэ бүлэгүүд али нэгэн политическэ асуудалнуудаар ороной правительствын шиидхэбэри абахадань мүнөө болотор горитойхоноор нүлөөлдэг байна.

Гэхэ зуура, олониитын ехээр дураа гутахаһаань айхадаа, Таиландын правительство США-гай сэрэгэй баазануудые усадхаха, американ сэрэгүүдые гаргаха тухай абаһан шийдхэбэриеэ дүүргэлтэ болгохо һанаатай байһанаа тайлбарилан мэдүүлбэ. Зүүн-Урда Азида Вьетнамай Социалис Республикын үүсхэлээр СРВ-тэй, Лаосой Арадай Демократическа Республикатай, Кампучитай харилсаануудаа гуримшуулха шухала болоод байһан оршон байдалда бии болоһон шэнэ зүйлнүүд эндэ яһала ехэ үүргэ дүүргэһэн байха.

Гэхэ зуура, США-гай баалалта доро Пентагоной урда Таиланд зарим тэды буулта хэһэн байха юм. Лаосой хилэ шадарай Рамасун гэжэ газарта тагнуулай ехэ түб байһан радиоэлектронно тагнуулай американ бааза байһан зандаа. Орон дотор мүн лэ США-гай 250 гаран «советнигүүд» үлэнхэй. Тэрээнһээ гадна, Холбоото Штадууд урдань американ сэрэгэй баазанууд байһан газарнуудта самолёдуудтаа заправка хэхэ эрхэтэй болонхой. Тэдэ баазануудынь Филиппинын газар дээрэ, Японой Окинава арал дээрэ, Диего-Гарсия гэжэ арал дээрэ оршодог юм. Тэндэ США-гай сэрэгэй бааза мүнөө үргэдхэгдэжэ, һэльбэн заһагдажа байна гээшэ. Таиландаһаа һүүлшын американ солдат гаража ошобо гэгдэбэшье һаа, Пентагон урдынхидал мэтэ энэ орониие өөрынгөө нүлөөн доро барижа байха хүсэлэнтэй юм. Яахадааб гэхэдэ, Таиланд Ази түбидэ шухала стратегическэ удха шанартай газар байна бшуу.

СМИДЭЙ ХҮЛҺЭНШЭД

Сүлөөтэ байдалаа, нэгэн тэгшэ эрхээ аршалан хамгаалжа байһан Африкын арадуудта элдэб эсын хүлһэншэд хэр зэргэ аюул тохёолдуулдаг гээшэб. Африкын урда зүгтэ, тон түрүүн Родезидэ, национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй тэмсэхын тула һүүлэй сагта хүнүүд олоор сэрэгтэ хүлһөөр абтана гээд США, Англи, ФРГ, Австрали болон зарим бусад баруун оронуудһаа ерэһэн мэдээсэлнүүд соо хэлэгдэнэ. Тиигээд баруун оронуудта хүнүүдые хүлһэлэлгын уласхоорондын олон пунктнууд бии юм.

Арһа яһанай илгаа гаргадаг Смит гэгшын хуули буса правительствые аршалан хамгаалхын тула США-да 20 гаран организацинууд хүдэлжэ байдаг. Гансахан Англида байһан нэгэ организацида мянга гаран «һайн дуратан» бэшүүлээ. Эндэ американецууд, Вьетнамда дайлалдаһан дүршэлтэй хадаа, онсо хүндэтэй юм ха. Урдань Вьетнам арадта эсэргүүгээр дайлалдаһан 80 этэгээдүүд Родезидэ ябуулагдаа.

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер, ЮАР-тахи расис хуули засагые толгойлогшо Форстер гэгшэдэй хоорондо болоһон нюуса хөөрэлдөөнэй һүүлээр хүнүүд олоор сэрэгтэ хүлһэлэгдэдэг болобо гээд американ хэблэл бэшэнэ. Тиимэһээ энэ түбиин олониитэ Вашингтон претори хоёрой хоорондо шэнээр холбоо барисаа тогтоожо байһан тухай дуулахадаа ехэтэ һанаагаа зобонод. Эдэ этэгээдүүд африкан арад зондо хуули засаг дамжуулан үгэхэ ябадалые, яагаашье һаа, хойшонь татаха гэжэ оролдоно бшуу.

Баруун оронуудай хүлһэншэдые олоор Родези руу эльгээлгэ юрын үзэгдэл бэшэ юм. Тиин сэрэгтэ хүнүүдые хүлһөөр абалга американ хархисуудай нэгэ арга зэбсэгынь мүн болоно. Мүнөөшье тэдэнэр Африкын урда зүгтэ расизмые аршалан хамгаалха зорилгоор тэрэниие үргэнөөр хэрэглэнэ гээшэ.

Ю. ЛОПАТИН,
С. ФРОЛКИН,
В. КОРОЧАНЦЕВ.
(ТАСС).

ОЛИМПИИН НААДАНУУДҺАА

montreal76

МОНРЕАЛЬ. Олимпиин наадаанай гол стадион дээрэ «спортын хатан» — хүнгэн атлетикээр мүрысөөн эхилжэ, стадиондо сугларһан 72 мянган хүнэй анхарал татаба. Мүрысөөндэ хабаадагшад Олимпиин зунай XXI наадаанай бултанһаа олон — 37 алтан, мүнгэн, бронзо медальнуудай түлөө хоорондоо наадаха болоно.

Түрүүшын үдэр Ленинградһаа ошоһон Александр Барышников ядро түлхихэдөө 21 метр 32 сантиметрэй тэмдэгтэ хүргэбэ. Олимпиин наадаанда хабаадагшадай хэншье иимэ холо ядро түлхеэгүй юм. Энээнэй урда хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада, ФРГ-гэй Мариан Беккер гэгшэ 65 метр 14 сантиметртэ копье шэдэжэ, Олимпиин наадаанай рекорд тогтообо.

Олимпиин наадаанай олон зүйлнүүдэй гимнастикын заримаарнь үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ **Николай Андрианов** хоёр хахад часай туршада олон шагналнуудые суглуулжа урдибэ. Владимир хотын студент энэ үдэшэлэн сахариг болон юумэ тулаад һүрэхэдөө чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ ха юм. Һүүлшын мэдээнэй ёһоор Николай Андрианов дүрбэн алтан, хоёр мүнгэн, нэгэ бронзо медальда хүртөөд ябана. Сэхынь хэлэхэдэ, Николай дэлхэйн мэдээжэ чемпионууд Виктор Чукарин, Борис Шахлин гэгшэдэй түйлаһан амжалта дүүрэжэ эхилбэ бшуу.

Дүрбэн үдэрэй туршада гимнастикаар эхилһэн мүрысөөнэй дүнгөөр (үнгэрһэн энэ үдэрнүүдэй туршада Николай Андрианов алар 23 дахин мүрысөөндэ хабаадаа) Олимпиин наадаанай дүрбэ удаа чемпион болоһон Андриановай залуу нүхэдынь һайн амжалтатай. Жэшээнь, Грозный хотын Владимир Марченко, Ленинградай Александр Дитятин Олимпиин наадаанай мүнгэн медальда хүртөө.

СОВЕТ ОРОНОЙ баскетболистканууд үнгэрһэн жэлнүүдтэ хаанашье наадахадаа эрхим амжалта түйладаг һааб даа. Тиимэһээ эдэнэр дэлхэйн, Европын эрхим баскетболистканууд гэжэ суурхадаг болонхой. Тиибэшье һаа, манай басагад Олимпиин наадануудта хабаадалсаагүй, хаба шадалаа туршалсаагүй юм. Ушарынь хэлэхэдэ, урдандаа Олимпиин наадануудта эхэнэр баскетболистнууд хабаадалсадаггүй байһан. Мүнөө эхилээд байһан Олимпиин XXI наадан эхэнэр баскетболистканудай түүхэдэ түрүүшынь олимпиада болоно. Тиин манай ороной баскетболистканууд Олимпиин наадаанай түрүүшын чемпионканууд гэжэ хододоо хэлсүүлжэ, магтуулжа ябахань лэ!

СССР-эй суглуулагдамал эхэнэр командын гэшүүд США-гай спортсменкэнүүдые чемпион ёһоор алар 112:77 тоотойгоор шүүжэ гарахадаа, удаадахи наадангүйгөөр, болзорһоонь урид Олимпиин наадаанай түрүүшын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ бшуу.

МЭРГЭЭР БУУДАГШАДНАЙ одоошье амжалта түйлэбэ. Эдэнэр бага калибртай буугаар «гүйдэг гахай» буудахадаа, ёһотой мэргэн байшоо. Минскһээ ошоһон Александр Газов 579 очко абажа, дэлхэйн, Олимпиин наадаанай рекорд тогтообо. Хоёрдохи һууриие командын нүгөөдэ түлөөлэгшэ — Александр Кедяров 576 очкотойгоор эзэлбэ.

Пистолетээр түргөөр буудалгын мүрысөөнэй болоходо ГДР-эй түлөөлэгшэ Норберт Клаар 597 очкотойгоор эрхимлэбэ.

АРҺАН БЭЭЛЭЙН эзэдэй дунда Олимпиин наадаанай түгэсхэлэй тулаалдаанда хабаадалсахын түлөө шанга тулалдаан үргэлжэлһөөр. Наадаанай түрүүшын үдэр шүүгдэһэн Анатолий Волковой хажууда Валерий Лимасов, Александр Ткаченко гэгшэд нэмэбэ.

Валерий Рачков Шэнэ Зеландиин Джексонтэй наадахадаа һайн бэлэдхэлтэй байжа, тэрэнэйгээ добтолходо ухаамгай һайн хамгаалга, һүүл тээнь шанга харюу үгэжэ байгаад шүүбэ.

— Бултадаа эрхимээр наадаа гэхын аргагүй. Жэшээнь, манай ороной боксёрнууд наадаанайнгаа түгэсхэлые һанаһанда хүрэжэ дүүргэнэгүй. Энээнһээ боложо, хүндэ шэгнүүртэ наадаһан Виктор Иванов арай шамай шүүһэн. Александр Ткаченко шүүгдэһэн байна,— гэжэ боксоор уласхоорондын Федерациин президент Н. Никифоров-Денисов ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө мэдээсэбэ.

Хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэһэн дээлжээтэ мүрысөөндэ Магдебургын Ангела Фойгт (ГДР) эрхимлэбэ. Тэрэ 672 сантиметр утые харайһан байна.

Манай Лидия Алфеева командадаа түрүүшын медаль асараа. Тэрэ 660 сантиметр һүрэхэдөө, гурбадахи һуури эзэлээ.

АНГАМА ХАЛУУН үдэр хорин километрэй зайда ябагаар ябаха гэшэ хэсүүтэйхэн лэ лаб даа. Эндэ манай Владимир Голубничий зайгаа 1 час 29 минута 24,6 секунда соо гаталжа, долоодохи һуури эзэлээ. Түрүү һууринуудые Мексикын, ГДР-эй спортсменүүд эзэлһэн байна.

Богони зайда урилдагшад Валерий Борзов, Александр Аксинин гэгшэд хахад финальна урилдаанда хабаадалсаха болобо. Мүн Евгений Гавриленко, Дмитрий Стукалов гэгшэд 400, Виктор Анохин 800 метрэй зайда урилдаха болонхой. Эхэнэрнүүдэй дунда 800 метрэй түгэсхэлэй урилдаанда манай Валентина Герасимова, Светлана Стыркина, Татьяна Казанкина гэгшэд хабаадалсана.

ФУТБОЛ. Канадын ниислэл — Оттава хотын «Лэнсдуан Парк» гэжэ стадион дээрэ СССР-эй Корейн Арадай Демократическа Республикын суглуулагдамал командын футболистнууд хэлжээтэ уулзалгаа үнгэргэбэ.

СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ Астаповский, Коньков, Матвиенко, Решко, Трошкин, Колотов, Веремеев, Буряк, Минаев, Онищенко, Блохин гэгшэд оруулагдажа, наадаһан байгаа.

Наадаанай хоёрдохи хахадай эхилһээр 75-дахи минутын ябажа байхада КНДР-эй командын хамгаалагша гараараа бүмбэгэ абажа, воротаа руугаа 11 метрэй ялын бүмбэгэ сохюулха болобо. Колотов энээниие сохижо, тоо нээгдэбэ. Энээнэй удаа зургаан минутын үнгэрөөд байхада, Веремеев хоёрдохи бүмбэгэ сохижо оруулһан байна. Уулзалгын дүүрэхын тэндэ Блохин гурбадахи бүмбэгэ сохиһон байгаа. СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд өөрынгөө бүлэгтэ шүүжэ гарахадаа, дүрбэнэй нэгэ хахадай түгэсхэлэй мүрысөөндэ Иранай футболистнуудтай наадаха болобо.

Үнгэргэгдэжэ байһан Олимпиин наадануудай дээрэ СССР-эй Олимпиин наадаанай команда абаһан очко, медальнуудаараа түрүүлжэ эхилбэ. Тиин 14 алтан, 16 мүнгэн, 9 бронзо медальтай болонхой.

(ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Олимпиин наадаанай түрүүшын чемпион А. Воронин.

телефон · телеграф · радио
ХИЛЫН СААНАҺАА

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

АДДИС-АБЕБА. Эфиопиин саг зуурын сэрэгэй правительство хото болон хүдөө нютагуудта кооперативна магазинуудые олоор байгуулха ябадалые бүхы хэмжээгээрнь дэмжэнэ. Тиимэ магазинууд тогтомол сэнтэй шухала эд бараануудаар улад зониие хангадаг байха юм. Эфиопиин ниислэлдэ болоод Шоа, Сидамо провинцинуудта тиимэ магазинууд нээгдээ.

* * *

НЬЮ-ЙОРК. Холбоото Штадууд үшөө дахин ехээр экономическа бэрхэшээлдэ нэрбэгдэхэнь гээд «Крисчен сайенс монитор» газетэ бэшэнэ.

Жэлэй эсэс болотор орон дотор розничио үнэ сэнгүүд дунда зэргээр табан процентээр нэмэхэ юм гэжэ энэ газетэ мэргэжэлтэдэй һанамжада түшэглэн тэмдэглэнэ. Эдеэ хоолой зүйлнүүд, горючи илангаяа үнэтэй болохо.

* * *

ТАНАНАРИВЕ. Мадагаскарай Демократическа Республикада ород хэлээр ехэтэ һонирходог боложо байна. Энэ жэлдэ оронойнгоо эгээл ехэ һургуули байһан Мадагаскарай университедтэ 500 студентнэр ород хэлэ шудална.

* * *

ВАШИНГТОН. США-гай президент Дж. Форд гэгшэ Нью-Йорк, Миссури болон Хойто Дакота штадуудые «хохидоһон нютагууд» гэжэ соносхобо.

Сагаан байшангай мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, июлиин эхеэр Нью-Йорк болон Миссури дээгүүр угаа ехэ хүсэтэй һалхин гаража, уһа үерлүүлэн, материальна ехэ хохидолдо оруулһан байна. Эдэ хоёр штадуудта зам харгынууд гэмтээгдээ, хүүргэнүүд, байрын гэрнүүд һандаргагдаа. Нью-Йоркын болон Миссуриин хүн зон уһанай үерһөө хохидоһон байгаа һаань, үни удаан үргэлжэлһэн ган гасуурһаа боложо Хойто Дакотын штадай улад зон ехэ бэрхэшээлдэ оробо. ТАСС.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИИН ПРАВИТЕЛЬСТВО

ТАСС

Премьер-министр Мариу Соареш гэгшын бүридүүлһэн Португалиин республикын правительствын бүридэл эндэ соносхогдобо. Социалис партиин түлөөлэгшэд, бэеэ даанхайшуул, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд тэрэнэй бүридэлдэ ороһон байба. Жозе ди Медейруш Феррейра (урдань Ди Азеведу гэгшын правительствада гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь байһан) гадаадын хэрэгүүдэй министрээр томилогдоо. Оборонын министрээр — подполковник Фирмину Мигел, ажалай министрээр — Марселу Курту, доторой захиргаанай министрээр подполковник Мануэл да Кошта Браш гэгшэд томилогдоһон байна.

Июлиин 23-най үдэшэ президентын ордон соо республикын президент Рамалью Эанешэй хабаадалгатайгаар правительствын шэнэ бүридэл тангариг үгэһэн байна.

Энэ долоон хоногой туршада шэнэ правительствын программа республикын суглаанай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаха юм.

Копенгагенда ажаһуугшад энэ юумэнһээ гайхахаа болинхой. Нинслэл хотын хүн зоной хүлгөөтэй үйлсэдэ зэрлиг нугаһан дальбараануудтайгаа үйлсэ хүндэлэн гарахадаа хүнһөө нэгэшье айнагүй.

Нординск—ТАСС-ай фото.

ВАШИНГТОН

Буу зэбсэг түхеэрэлгые зогсоохо

ТАСС

Зунайнгаа забһарлалтын һүүлээр дахинаа хүдэлмэрилжэ эхилһэн американ конгрессто бүри ехээр һандарал хэхэ шэнэ түхэлэй бүү зэбсэгүүдые байгуулха ябадалда улам шангаар эсэргүүсэн үгэ хэлэнэд. Мүнгэ һомололгын хэрэгые эрхилдэг сенадай комисси оборонын министерствын 1976 — 1977 финансова жэлэй бюджет тухай хуулиин проектые хаража үзэхэ зуураа, шэнэ стратегическэ «В-1» гэдэг бомбардировщигуудые үйлэдбэрилгэдэ үгтэһэн мүнгэн зөөриие ерэхэ жэлэй февраль болотор гаргашалангүй барихые хараалһан сенатор У. Проксмайрай оруулһан заһабариие олонхиин дуугаар һайшааһан байна.

НЬЮ-ЙОРК

Шууд шанга тэмсэл

ТАСС

Шахтёрнууд, докернууд, электригүүд, автомобиль бүтээгшэд — американ хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд өөһэдынгөө эрхэнүүдэй түлөө, капиталай добтолгодо эсэргүү тэмсэл ябуулжа байна.

Резиновэ промышленностиин компаниинуудай «Гудьир», «Файрстоун» болон бусад заводууд гурба һараһаа дээшэ саг соо хүдэлнэгүй. Энэ һалбариин 60 мянган ажалшад ээзд баяшуулай заншалта ёһоор үгэеэ ойлголсохо гэһэн һэдэлгэнүүдые буруушаана. Ажабайдалай ходо үнэтэй боложо байһаниие хараада абан салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ табина.

Ургаса хураалгын түлэг дундаа ябуулагдажа байһан үедэ Калифорни штадай консервын заводуудта овощ болон урэ жэмэс буйлуулагдахаяа болибо. Заводуудай эзэд баяшуулай ажалай шэнэ хэлсээ баталаагүйдэ 30 мянган ажалшад хүдэлмэриингөө һууринуудта бусахаяа арсаһан байна. Хүдэлмэришэд бүхэли список эрилтэнүүдые табиба. Хамаг юумэнэй үнэтэй боложо байһан дээрэһээ салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай эрилтэ тэдэнэй дунда гол һуури эзэлнэ.

Хэдэн үдэрэй урда тээ Баруун Вирджини штадта эхилэгдэһэн горнягуудай забастовко улам шэнэ нүүрһэнэй шахтануудта дэлгэрнэ. Энэ стачкада 20 мянган ажалшад хабаадалсана.

Портленд, Астори болон Пендлтон (Орегон штат) портнуудай причалнуудай дэргэдэ докернууд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай эрилтэ табина. Тиихэдэ США-гай хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд забастовко эхилхэмнай гэжэ занаһан байха юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Калининцуудай үнэтэ үүсхэл» — А. Хальхаевагай корреспонденци. «Шухала арга боломжо» — түрүү бэшэг. «Мүрысөөнэй дневник» — суглуулбари. КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. «Шэф нэрэмнай уялгална» — манай хөөрэлдөөн.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партиина ажабайдал: үзэл сурталай хүдэлмэриин дүй дүршэл. «Бүхы арга боломжобо хэрэглэн» — М. Хензыхеновэй статья. «Захиргаанай аппарат: һайжаруулгын арга замууд» — Т. Магнитовай статья. «Искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ — хүсэл бэлэдхэл» — Ж. Громов, В. Брянский гэгшэдэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «СССР-эй команда түрүүлнэ» — ТАСС-ай материалнууд. «Түби дэлхэй үнгэрһэн долоон хоног соо» — уласхоорондын шэнжэлэл. «Хилын саанаһаа» — суглуулбари. Соносхолнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Хаана һурахаяа ошохобта» — институт болон техникумүүдтэ абалга тухай соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.40 — «Очевидное-невероятное». 11.40 — «Рассказууд ба шүлэгүүд». 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Мальчик со шпагой» (7-дохи сери). 12.35 — «Аринка» — уран һайханай фильм. 14.00 — **«XXI зунай Олимпиин наадануудай».** 16.00 — Забһарлалга. 16.10 — Грузиин телевидениин студи. Фильм-балет. 16.25 — «Два билета на дневной сеанс» — уран һайханай фильм. 18.00 — «Время». 18.30 — «Концерт-вальс». 19.00 — **«XXI зунай Олимпиин наадануудай».** 21.00 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 21.30 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 21.55 — «Мүнөө сагай эрдэм наука». 22.25 — «Два билета на дневной сеанс» — кинофильм. 24.00 — «Время». 00.30 — **«XXI зунай Олимпиин наадануудай».**

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 20.20 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.40 — «Элүүр энхэ байлга» — тележурнал. 21.10 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

«Орбита». 21.30 — Забһарлалга. 21.40 — Грузиин телевидениин студи. Фильм-балет.

Япондо үнэ сэнгэй дээшэлһэндэ эсэргүү тэмсэл үргэдэнэ.

Һүүлэй хахад жэлэй туршада гахайн мяхан 50 процентээр үнэтэй болоо. Июлиин 1-һээ барайгарай, шэниисын сэн дээшэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй митинг дээрэһээ.

Джапан пресс—ТАСС-ай фото.

УНШАГШ… һонирхохо… байхат

200 ЧАС СОО УНТ…

Гипноз доро унтаһан… хэйн шэнэ рекорд» Фр… Ницца хотодо түйлагдаб… бан эрэнүүд, нэгэ эхэн… нотизёр Ж. Нугейн нөө… 200 часай туршада… байна. Неононой ма… табигдаһан хүүшан рек… часаар үлүүлэгдэ.

Гансал рекорд түйла… лада энэ туршалга… гээд Ж. Нуге мэдүүлбэ. … эм дом хэрэглэнгүйгөөр… хүнние унтуулха арга б… жэ харуулхы эрмэлзэлг… гаа юм ха. Удаан саг соо… хадаа хүнүүд һайнаар ам… Тиимэһээ психическэ эд… шэмүүдые энэ аргаар эм… болоно гэжэ гипнотизёр… сүүлбэ. Унтажа бай… тажууда хода байһан… араи удаан саг соо шэн… хэлэнэйнгээ һүүлээр үнэ… гэлжэлэн ноир хадаа… бэедэ һайн нүлөө үзүүл… һэн тобшолол гаргаһан…

ЭКСПОНАДУУДЫЕНЬ В. К. АРСЕНЬЕВ СУГЛУУЛАА

Алаг-Дурна зүгые XI… жэлэй эхиндэ шэнжэлэн… эрэлтэн В. К. Арсен… суглуулһан Амар мүрэнэй… шадар ажаһуудаг бага… най хубсаһа хунар, гэр… хэрэгсэлнүүд болон… нууд Хабаровскын музе… нээгдэһэн «Амарай бага… дуудай уран шадабари»… выставкэдэ табигдаба.

«Дерсу Узала», «По… рийскому краю» гэжэ ном… автор хадаа Амар… арадуудай ажабайдалые… хэдэг байһан…

Эндэ табигдаһан экс… дундай дундаһаа нивхнууд… пайнууд болон ульчанууд… турын болоходо үндэһэн… һанай, орын арһаар оёһон… малгайнууд ехэ һонирхол… на. Эдэниие шэнжэлһэн… зануунуд бэе бэеһээ тэд… нууд. Адли нэгэшье угалз… бохогүй байна. … гэй богууд, хүнһанай… һэн малгайнууд, шабар… гүрмэл амбарта мүн… табигдаһан.

ГҮБЭЭН НЮУСА

Туркмениин урда захада… шодог Кара-Кала тосхо… холо бэшэ Сумбар мүрэнэй… руун эрьедэ археологууд… урда сагай хүдөөлэлгын… олобо. Эндэ малтаалга… дэнь, зүтиги, годли, жада,… сэг, зүүн билон элдэб… нууд нэдоһон байна.

— Эндэ олдоһон юумэ… хадаа Туркмениин баруун… зүгтэ тэрэ холын үе сагта… бүүдаг байһан сирка… гэжэ алдаршаһан яһатан… хэлэн бүтээлнүүд болон… гэжэ малтаалга хэжэ… экспедициие хүтэлбэрилэ… түүхын эрдэмэй кандидат… Клопин ТАСС-ай коррес… дентын асуудалнуудта… сахадаа хөөрэбэ. — Эртэ… дын зүүн зүгэй түүхын… хүдаһан энэ малтаалгын… ирагдаба. Бронзо үедэ… һууһан энэ арад гол түүб… раан болон мал ажал эрхил… хүршэнэртээ худалдаа хай… хэдэг байгаа.

ТЕПЛИЦЭНҮҮД СОО ХЭРЭГЛЭГДЭХЭ

Овощ болон фруктнуудые бо… босоруулдаг Румыниин инсти… дай мэргэжэлтэд «Метал… рошу» гэжэ Клужска завод… инженернүүдтэй хамта тепл… цэнүүдтэ үргэнөөр хэрэглэх… жэ болохоор шэнэ түхеэрэ… зохёобо. Энэнэй ашаар теп… цэ соохи агаарые жэгдэ… доор халааха, хүрэхэ… болохо олдохо юм… 1 адна үтэгжүүлэ… оруу… антисептицидүүдые сасаха,… малнуудые уһалха хүдэлм… зэргэ хэдэхэ аргатай боло… Энэ түхеэрэлгэ хадаа пар… соохи температуратай, хэр… ээр сэрэлтүүлэгдэхэ… тааралдуулан, эдэ бүхы хүд… мэри хэхэ онъотой.

ШЭНЭ ТЕЛЕФОН

«Л. М. Эриксссон» гэжэ Ш… цидахи фирмэдэ «Эрикофо… 700» гэжэ нэрлэгдэһэн… телефон бии болгоодобо. Элек… ретнэ микрофон болон… дам дамаа дамжуулха… роно түхеэрэлгэ хэрэглэ… ашаар үгэ телефон үрдана… нүүдһаа һуроггүй һайнаар… дулхэ байна.

Хэрэгтэй номероо абахын… лада тодхоодоог тооную… дискын орондо кнопконууд… дэхэй. Энэ хадаа баһа… шэнэ юумэниинь болоно.

ХАРМААНАЙ ФОНАРЬ

«Электроника Технолож… (Париж) энэ фирмэ эрхин… нартай хармаанай фонарь… далдаанди гаргаба.

«Флейнэлайт» гэжэ энэ фо… нарь литиин батарейн хүсэ… хүдэлнэ. Гиимэдээ 53 граду… хүйтэндэ (Цельсээр), 75 граду… халуунда үнөөхил һайн… гэрэлтүүлжэ байдаг. Гадна… час соо тоһолгарнагүй могоо… аргатай. 10 жэл соо хадалан… да шанарынь муудаагүй…

(ТАСС).

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

Индекс 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-82, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-32, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-50, фотолаборатория — 2-33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00712ё Заказ № 00687.